HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra)

12 octombrie 2011 *

În cauza T-38/05,

Agroexpansión, SA, cu sediul în Madrid (Spania), reprezentată de J. Folguera Crespo și de P. Vidal Martínez, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii F. Castillo de la Torre, É. Gippini Fournier și J. Bourke, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare în parte a Deciziei C(2004) 4030 final a Comisiei din 20 octombrie 2004 privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.238/B.2 – Tutun brut – Spania), precum și o cerere de reducere a cuantumului amenzii aplicate reclamantei în această decizie,

* Limba de procedură: spaniola.

TRIBUNALUL (Camera a patra),

compus din domnul O. Czúcz, președinte, doamna I. Labucka și domnul K. O'Higgins (raportor), judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 septembrie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

A — *Reclamanta și procedura administrativă*

1 Reclamanta, Agroexpansión, SA, este una dintre cele patru întreprinderi din domeniul primei procesări a tutunului brut din Spania (denumite în continuare „procesatorii").

2 Ceilalți trei procesatori spanioli sunt: Compañia española de tabaco en rama, SA (denumită în continuare „Cetarsa”), Tabacos Españoles, SL (denumită în continuare „Taes”), și World Wide Tobacco España, SA (denumită în continuare „WWTE”).

3 Inițial, Agroexpansión era o întreprindere familială. Aceasta a fost creată în 1988 de domnul B., care a fost directorul general al acesteia până la sfârșitul anului 2004. Din 1994 până în 1997, capitalul său a fost deținut în părți egale de soția domnului B. și de o societate spaniolă, WW Marpetrol, SA.

4 La 18 noiembrie 1997, Intabex Netherlands BV (denumită în continuare „Intabex”) a achiziționat totalitatea acțiunilor deținute de reclamantă. Intabex făcea, așadar, parte din grupul de societăți Intabex, care fusese achiziționat de Dimon Inc. în aprilie 1997.

5 Dimon este o societate americană stabilită în Virginia (Statele Unite). Aceasta este societatea-mamă a unui grup format din aproximativ o sută de societăți care își desfășurau activitatea în sectorul tutunului (denumit în continuare „grupul Dimon”) și are ca activitate principală furnizarea de tutun procesat unor fabricanți de țigarete. În acest scop, societatea menționată se aprovizionează cu tutun procesat, printre altele, de la reclamantă.

6 La 3 și la 4 octombrie 2001, Comisia Comunităților Europene, întrucât dispunea de informații potrivit cărora procesatorii și producătorii spanioli de tutun brut ar fi săvârșit încălcări ale articolului 81 CE, a efectuat verificări, în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), în localurile a trei dintre acești procesatori, respectiv reclamanta, Cetarsa și WWTE, precum și la Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (denumită în continuare „Anetab”).

7 La 3 octombrie 2001, Comisia a efectuat de asemenea verificări în localurile Maison des métiers du tabac și în cele ale Fédération européenne des transformateurs de tabac, iar la 5 octombrie 2001, în localurile Federación nacional de cultivadores de tabaco (denumită în continuare „FNCT").

8 Prin scrisoarea din 16 ianuarie 2002, procesatorii și Anetab, invocând Comunicarea Comisiei privind neaplicarea unor amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea"), și-au manifestat față de aceasta din urmă intenția de a coopera.

9 Prin scrisoarea din 21 ianuarie 2002, acestea au furnizat anumite informații Comisiei.

10 Reclamanta, Cetarsa și WWTE, prin scrisorile din 15 februarie 2002, și Taes, prin scrisoarea din 18 februarie 2002, au furnizat Comisiei anumite informații suplimentare.

11 În continuare, Comisia a trimis mai multe cereri de informații procesatorilor, Anetab și FNCT, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17. De asemenea, Comisia a solicitat informații Ministerului Agriculturii, Pescuitului și Alimentației spaniol cu privire la reglementarea spaniolă în domeniul produselor agricole.

12 La 11 decembrie 2003, Comisia a inițiat procedura care se află la originea prezentei cauze și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile pe care a adresat-o unui număr de 20 de întreprinderi sau asociații, printre care procesatorii, Dimon, Intabex, Anetab, FNCT și Deltafina SpA. Deltafina este o societate italiană care are drept activități principale prima procesare a tutunului brut în Italia și comercializarea de tutun procesat. Aceasta face parte din același grup de societăți precum Taes, respectiv cel condus de societatea americană Universal Corp.

13 Întreprinderile și asociațiile în cauză au avut acces la dosarul de investigare al Comisiei sub forma unei copii pe CD-ROM, care le-a fost expediată, și au transmis observații scrise ca răspuns la obiecțiunile formulate de Comisie.

14 La 29 martie 2004 a avut loc o audiere.

15 După consultarea comitetului consultativ privind înțelegerile și pozițiile dominante și având în vedere raportul final al consilierului-auditor, la 20 octombrie 2004, Comisia a adoptat Decizia C(2004) 4030 final privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.238/B.2 – Tutun brut – Spania) (denumită în continuare „decizia atacată"), al cărei rezumat este publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 19 aprilie 2007 (JO L 102, p. 14).

B — *Decizia atacată*

16 Decizia atacată privește două înțelegeri orizontale încheiate și puse în aplicare pe piața spaniolă a tutunului brut.

17 Prima înțelegere, în care erau implicați procesatorii și Deltafina, avea ca obiect să stabilească în fiecare an, pentru perioada 1996-2001, prețul mediu de livrare (maxim) al fiecărui soi de tutun brut, indiferent de calitate, și să împartă cantitățile din fiecare soi de tutun brut care puteau fi achiziționate de fiecare procesator de la producători [a se vedea în special considerentele (74)-(76) și (276) ale deciziei atacate]. Între 1999 și 2001, procesatorii și Deltafina stabiliseră de asemenea game de prețuri conform nivelului de calitate al fiecărui soi de tutun brut care figurează în tabelele anexate la „contractele de cultură", precum și „condiții suplimentare", și anume prețul minim mediu pentru fiecare producător și prețul minim mediu pentru fiecare grup

de producători [a se vedea în special considerentele (77)-(83) și (276) ale deciziei atacate].

18 În continuare, se va face trimitere la înțelegerea descrisă la punctul 17 de mai sus prin expresia „înțelegerea procesatorilor".

19 În cea de a doua înțelegere identificată în decizia atacată erau implicate cele trei sindicate agricole spaniole, mai precis Asociación agraria de jóvenes agricultores (denumită în continuare „ASAJA"), Unión de pequeños agricultores (denumită în continuare „UPA") și Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (denumită în continuare „COAG"), precum și Confederación de cooperativas agrarias de España (denumită în continuare „CCAE"). Această înțelegere avea drept obiect să stabilească în fiecare an, pentru perioada 1996-2001, gamele de prețuri conform nivelului de calitate al fiecărui soi de tutun brut care figurează în tabelele anexate la „contractele de cultură", precum și „condițiile suplimentare" [a se vedea în special considerentele (77)-(83) și (277) ale deciziei atacate].

20 În continuare, se va face trimitere la înțelegerea descrisă la punctul 19 de mai sus prin expresia „înțelegerea reprezentanților producătorilor".

21 În decizia atacată, Comisia consideră că fiecare dintre aceste înțelegeri constituie o încălcare unică și continuă a articolului 81 alineatul (1) CE [a se vedea în special considerentele (275)-(277) ale deciziei atacate].

22 La articolul 1 din decizia atacată, Comisia a stabilit răspunderea pentru înțelegerea procesatorilor în sarcina acestora din urmă, a Deltafina, a Dimon și a societăților-mamă ale WWTE, și anume Standard Commercial Corp. (denumită în continuare „SCC"), Standard Commercial Tobacco Co. (denumită în continuare „SCTC") și Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (denumită în continuare „TCLT"), iar cea pentru înțelegerea reprezentanților producătorilor a fost stabilită în sarcina ASAJA, a UPA, a COAG și a CCAE (denumite în continuare, împreună, „reprezentanții producătorilor").

23 În articolul 2 din decizia atacată, Comisia a obligat aceste întreprinderi și pe reprezentanții producătorilor să înceteze imediat, dacă nu au făcut deja acest lucru, încălcările menționate la articolul 1, iar pe viitor să se abțină de la orice practică restrictivă având un obiect sau un efect identic sau echivalent.

24 În articolul 3 din decizia atacată, Comisia a aplicat amenzi întreprinderilor menționate, precum și reprezentanților producătorilor, considerând-o pe Dimon răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate reclamantei și SCC, iar pe SCTC și TCLT, pentru plata amenzii aplicate WWTE (a se vedea punctele 67 și 68 de mai jos).

C — *Destinatarii deciziei atacate*

25 Punctul 2.4 din decizia atacată tratează problema destinatarilor acesteia [considerentele (357)-(400) ale deciziei atacate].

26 Mai întâi, Comisia a precizat la acest punct că era dovedit că procesatorii și Deltafina participaseră în mod direct la înțelegerea procesatorilor, iar reprezentanții producătorilor participaseră în mod direct la înțelegerea reprezentanților producătorilor, astfel încât fiecare dintre aceste întreprinderi și asociații „[trebuia] să își asume răspunderea pentru încălcare și [era], în consecință, destinatară a [deciziei atacate]" [considerentele (357) și (358) ale deciziei atacate]. În considerentele (359)-(369) ale acestei decizii, Comisia a apreciat în special rolul Deltafina în cadrul înțelegerii procesatorilor.

27 În continuare, Comisia a examinat problema imputabilității în sarcina societății-mamă a comportamentului ilicit al unei filiale, arătând că, în speță, această problemă s-a pus în trei cazuri, respectiv cele ale reclamantei, WWTE și Taes [considerentele (370)-(400) ale deciziei atacate].

28 În această privință, în primul rând, Comisia a amintit principiile aplicabile în materie, în opinia sa [considerentele (371)-(374) ale deciziei atacate].

29 În special, Comisia a precizat următoarele:

— pentru a determina dacă o societate-mamă trebuie considerată răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al filialei sale, este necesar să se dovedească faptul că aceasta din urmă „nu își stabilește în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă" (Hotărârea Curții din 14 iulie 1972, Imperial Chemical Industries/Comisia, 48/69, Rec., p. 619, punctele 132 și 133);

— potrivit unei jurisprudențe constante, în cazul deținerii de către societatea-mamă a întregului capital al filialei sale, se poate presupune în mod justificat că societatea-mamă exercită efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei (Hotărârea Curții din 25 octombrie 1983, AEG-Telefunken/Comisia, 107/82, Rec., p. 3151, punctul 50, și Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, C-286/98 P, Rec., p. I-9925, punctul 29, Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, cunoscută sub numele „PVC II", T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctele 961 și 984);

— această presupunere poate fi confirmată prin „elemente speciale proprii anumitor cauze";

— potrivit Curții, în cazul filialelor care nu sunt controlate în proporție de 100 %, o societate-mamă poate să influențeze politica filialei sale în cazul în care deține, la momentul săvârșirii încălcării, majoritatea capitalului filialei (Hotărârea Imperial Chemical Industries/Comisia, citată anterior, punctul 136) sau atunci când este informată „în mod constant" în legătură cu practicile filialei menționate și determină direct comportamentul acesteia (Hotărârea AEG-Telefunken/Comisia, citată anterior, punctul 52);

— potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de întreprindere, plasată în contextul dreptului concurenței, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică din punctul de vedere al obiectului acordului în cauză, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, HFB și alții/Comisia, T-9/99, Rec., p. II-1487, punctul 66, care face trimitere la Hotărârea Curții din 12 iulie 1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, Rec., p. 2999, punctul 11).

30 În al doilea rând, înainte de a examina mai în detaliu cazul reclamantei, precum și pe cel al WWTE, Comisia a precizat următoarele, în considerentul (375) al deciziei atacate:

„În speță, trei dintre cei patru procesatori spanioli de tutun brut sunt controlați (în proporție de 100 % sau de 90 %) de multinaționale americane. Pe de altă parte, există numeroase elemente de fapt care confirmă prezumția potrivit căreia comportamentul [reclamantei] și al WWTE trebuie imputat societăți[lor]-mamă respectiv[e] ale acestora. În acest caz, ambele societăți – societatea-mamă și filiala sa – trebuie considerate răspunzătoare în solidar pentru încălcările constatate în […] decizia [atacată]."

31 În considerentul (376) al deciziei atacate, Comisia a adăugat următoarele:

„[În schimb], după trimiterea comunicării privind obiecțiunile și ascultarea părților, a reieșit că probele din dosar nu puteau justifica o concluzie similară cu privire la participațiile Universal [...] și la cele ale Universal Leaf [Tobacco Co. Inc.] la Taes și Deltafina. Astfel, [în afară] de legătura socia[lă] dintre societățile-mamă și filialele acestora, dosarul nu cuprinde nicio indicație a participării materiale a Universal [...] și a Universal Leaf la faptele examinate în [decizia atacată]. În consecință, nu s-ar impune ca Universal și Universal Leaf să devină destinatare ale unei decizii adoptate în această cauză. Aceeași concluzie ar fi aplicabilă *a fortiori* în ceea ce privește Intabex, întrucât participația sa de 100 % la [reclamantă] era pur financiară."

32 În considerentele (377)-(386) ale deciziei atacate, Comisia a examinat cazul reclamantei.

33 Comisia a arătat în special că, începând cu al doilea semestru al anului 1997, reclamanta era controlată în integralitate de Dimon, prin intermediul filialei Intabex deținute în proporție de 100 % de aceasta din urmă [considerentul (377) al deciziei atacate]. Comisia a dedus de aici că se putea prezuma în mod legitim că, cel puțin de la acel moment, Dimon exercita o influență decisivă asupra comportamentului reclamantei [prima teză a considerentului (378) al deciziei atacate]. Comisia a adăugat că alte elemente din dosarul său – descrise în considerentul (379) al deciziei atacate – confirmau „prezumția [potrivit căreia Dimon] era în măsură să exercite o influență decisivă" [a doua teză a considerentului (378) al deciziei atacate]. În considerentul (380) al deciziei atacate, aceasta a arătat că din cele expuse anterior rezulta că „Dimon era informată cu privire la practicile filialei sale care fac obiectul prezentei decizii, precum și cu privire la contextul în care acestea se desfășurau și că în măsura în care, din 1997, Dimon [deținea] totalitatea capitalului social al filialei sale, aceasta era în măsură să exercite în mod efectiv o influență asupra comportamentului filialei sale". În considerentul (382) al acestei decizii, Comisia a precizat că „[e]lementele de

fapt pe care [reclamanta] le-a adus în atenția Dimon în corespondența sa ar fi trebuit să provoace o reacție imediată din partea sa, fie prin distanțarea corespunzătoare față de orice încălcare posibilă a normelor de concurență, fie prin impunerea în sarcina conducerii [reclamantei] a obligației de a înceta orice comportament potențial anticoncurențial", înainte de a constata că „Dimon nu [făcuse] în cele din urmă nimic de acest gen".

34 Pe de altă parte, în considerentul (381) al deciziei atacate, Comisia a considerat nefondate argumentele pe care Dimon le invocase în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile pentru a demonstra că reclamanta se comporta în mod autonom pe piață.

35 În sfârșit, Comisia a respins afirmația Dimon potrivit căreia aceasta încălcase principiul nediscriminării considerând-o răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al filialei sale, în condițiile în care nu ar fi procedat la fel în ceea ce privește societatea-mamă a Cetarsa, și anume Sociedad estatal de participaciones industriales (denumită în continuare „Sepi"). Comisia a justificat această diferență de tratament prin faptul că, în mod contrar celor afirmate de Dimon, „dosarul [său] [...] nu [conținea] nicio comunicare directă între Cetarsa și Sepi cu privire la obiectul prezentei cauze", că „participarea Sepi la Cetarsa [părea] esențialmente financiară, similară legăturii dintre Intabex și [reclamantă]", că Cetarsa „(spre deosebire de [reclamantă]), [regrupa] întreaga activitate de primă procesare a tutunului a grupului Sepi și, din același motiv, [era] în mod evident administrată separat" și, în sfârșit, că „Cetarsa nu [era] [o] filială deținută în proporție de 100 % de Sepi" [considerentul (384) al deciziei atacate].

36 Din aceste diferite elemente, Comisia a concluzionat că Dimon „[trebuia] să fie considerată răspunzătoare în solidar cu [reclamanta], ca urmare a comportamentului acesteia din urmă stabilit prin [decizia atacată], pentru perioada dintre al doilea semestru al anului 1997 și 10 august 2001" [considerentul (386) al deciziei atacate].

37 În considerentele (387)-(400) ale deciziei atacate, Comisia a examinat cazul WWTE. Aceasta a constatat că, în perioada cuprinsă între anul 1995 și mai 1998, aceasta din urmă era controlată în comun de SCC (prin SCTC și TCLT) și de președintele WWTE și familia acestuia și a enumerat o serie de elemente care ar dovedi că, în cursul aceleiași perioade, SCC „și/sau filialele sale" exercitaseră o influență efectivă asupra comportamentului WWTE în Spania [considerentul (391) al deciziei atacate]. În ceea ce privește perioada cuprinsă între mai 1998 și data la care a fost adoptată decizia atacată, Comisia a invocat o serie de elemente care ar demonstra că SCC, fie în mod direct, fie prin SCTC și TCLT, avea controlul exclusiv asupra WWTE și exercita o influență decisivă asupra politicii comerciale a acesteia din urmă. Comisia a adăugat că „[a]rgumentele invocate de SCC în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile nu [justificau] o concluzie diferită cu privire la acest aspect" [considerentul (399) al deciziei atacate]. Având în vedere aceste diferite elemente, Comisia a concluzionat că, cel puțin din 1996, „SCC și/sau filialele sale SCTC și TCLT" exercitau o influență decisivă asupra politicii comerciale a WWTE și, prin urmare, trebuiau considerate răspunzătoare în solidar pentru practicile imputate acesteia din urmă și să figureze printre destinatarii deciziei atacate [considerentul (400) al deciziei atacate].

D — *Stabilirea cuantumului amenzilor*

38 În considerentele (404)-(458) ale deciziei atacate, Comisia a examinat problema amenzilor care trebuiau aplicate destinatarilor acesteia.

39 Cuantumurile amenzilor au fost stabilite de Comisie în funcție de gravitatea și de durata încălcărilor în cauză, respectiv în funcție de cele două criterii menționate în mod expres la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) și la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, care, potrivit deciziei atacate, era

aplicabil la momentul la care au fost săvârșite aceste încălcări [considerentele (404) și (405) ale deciziei atacate].

40 În vederea stabilirii cuantumului amenzii aplicate fiecăruia dintre destinatari, Comisia a aplicat metoda definită de Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directoare"), chiar dacă nu s-a referit în mod explicit la acestea. În decizia atacată, Comisia a apreciat de asemenea dacă și în ce măsură destinatarii îndeplineau cerințele stabilite de Comunicarea privind cooperarea.

1. *Cuantumul de plecare al amenzilor*

41 Mai întâi, în considerentul (414) al deciziei atacate, Comisia a calificat încălcările drept „foarte grave", după ce, în considerentele (408)-(413) ale acestei decizii, a examinat natura proprie a acestora, impactul lor concret asupra pieței, întinderea pieței geografice relevante și mărimea pieței produsului în cauză.

42 În continuare, Comisia a apreciat, în considerentul (415) al deciziei atacate, că trebuia „să țină seama de ponderea specifică a fiecărei întreprinderi și, prin urmare, de impactul real al comportamentului său ilicit asupra concurenței, astfel încât efectul descurajator al amenzii aplicate fiecărei întreprinderi să fie proporțional cu contribuția acesteia la comportamentul ilegal care trebuie sancționat".

43 Comisia a diferențiat înțelegerea procesatorilor [considerentele (416)-(424) ale deciziei atacate] de cea a reprezentanților producătorilor [considerentele (425)-(431) ale deciziei atacate].

44 În primul rând, în ceea ce privește înțelegerea procesatorilor, Comisia a apreciat că „amenzile [trebuiau] gradate având în vedere contribuția la comportamentul ilegal și poziția pe piața ocupată de fiecare parte în cauză” [considerentul (416) al deciziei atacate].

45 În această privință, Comisia a declarat că „Deltafina [era] cea căreia [trebuia] să i se aplice cuantumul de plecare al amenzii cel mai ridicat, în considerarea poziției sale de prim-plan pe piață, în calitate de principal cumpărător al tutunului procesat spaniol” [considerentul (417) al deciziei atacate].

46 În ceea ce privește procesatorii, Comisia a decis că „contribuția” acestora la practicile ilegale „[putea] fi considerată în mare similară” [considerentul (418) al deciziei atacate]. Aceasta a apreciat că trebuia să se țină totuși seama de dimensiunile diferite ale acestora și de părțile lor de piață respective și, pe acest temei, i-a împărțit în trei categorii.

47 Astfel, Comisia a plasat Cetarsa într-o primă categorie, calificată drept „specială”, pentru motivul că era „de departe cel mai mare procesator spaniol” și, ca urmare a acestui fapt, trebuia să i se aplice cuantumul de plecare cel mai ridicat [considerentul (419) al deciziei atacate]. Aceasta a situat reclamanta și WWTE într-o a doua categorie, arătând că fiecare dintre acestea avea o cotă de piață de aproximativ 15 % și trebuia să li se aplice același cuantum de plecare [considerentul (420) al deciziei atacate]. În sfârșit, Taes a fost situată într-o a treia categorie, pentru motivul că avea o cotă de piață de numai 1,6 % și, prin urmare, trebuia să i se aplice cuantumul de plecare cel mai scăzut [considerentul (421) al deciziei atacate].

48 În al doilea rând, pentru a asigura un efect suficient de descurajator al amenzii, Comisia a considerat că era necesar să se aplice un coeficient multiplicator de 1,5 – respectiv o majorare cu 50 % – la cuantumul de plecare stabilit pentru WWTE și un

coeficient multiplicator de 2 – respectiv o majorare cu 100 % – la cuantumul de plecare stabilit pentru reclamantă [considerentul (423) al deciziei atacate]. Astfel, aceasta aprecia că trebuia să se țină seama de faptul că, în pofida cotei lor de piață relativ limitate pe piața achiziției de tutun brut spaniol, acești doi procesatori aparțineau unor multinaționale care dispuneau de o forță economică și financiară considerabilă și că, „în plus", aceștia acționaseră „sub influența decisivă a respectivelor societăți-mamă" [considerentul (422) al deciziei atacate].

49 Având în vedere aceste diferite elemente, Comisia a stabilit, în considerentul (424) al deciziei atacate, cuantumul de plecare al amenzilor pentru procesatori și pentru Deltafina după cum urmează:

— Deltafina: 8 000 000 de euro;

— Cetarsa: 8 000 000 de euro;

— reclamanta: 1 800 000 de euro × 2 = 3 600 000 de euro;

— WWTE: 1 800 000 de euro × 1,5 = 2 700 000 de euro;

— Taes: 200 000 de euro.

50 În ceea ce privește înțelegerea reprezentanților producătorilor, Comisia a considerat că fiecăruia dintre aceștia trebuia să i se aplice numai o amendă simbolică de 1 000 de euro [considerentele (425) și (430) ale deciziei atacate]. Aceasta și-a justificat poziția prin faptul că „cadrul normativ în care aveau loc negocierile colective ale contractelor-tip putea conduce la un nivel considerabil de incertitudine în ceea ce privește

legalitatea comportamentului reprezentanților producătorilor și al procesatorilor în contextul foarte specific al negocierii colective a acordurilor-tip" [considerentul (428) al deciziei atacate], întemeindu-se pe anumite elemente menționate în considerentul (427) al deciziei atacate. Aceasta a arătat de asemenea că „existența și rezultatele negocierilor cu privire la contractele-tip erau în general în domeniul public și […] nicio autoritate nu pus[ese] niciodată în discuție compatibilitatea acestora fie cu dreptul comunitar, fie cu dreptul spaniol înainte de deschiderea prezentei proceduri" [considerentul (429) al deciziei atacate].

2. *Cuantumul de bază al amenzilor*

51 În considerentele (432) și (433) ale deciziei atacate, Comisia a examinat problema duratei încălcării imputate procesatorilor și Deltafina. Aceasta a stabilit durata menționată la cinci ani și patru luni, ceea ce corespundea unei încălcări de lungă durată. În consecință, Comisia a majorat cu 50 % cuantumul de plecare al amenzii aplicate fiecăruia dintre procesatori și Deltafina.

52 În consecință, cuantumurile de bază ale amenzilor aplicate destinatarilor deciziei atacate au fost stabilite după cum urmează:

— Deltafina: 12 000 000 de euro;

— Cetarsa: 12 000 000 de euro;

— reclamanta: 5 400 000 de euro;

— WWTE: 4 050 000 de euro;

— Taes: 300 000 de euro;

— ASAJA: 1 000 de euro;

— UPA: 1 000 de euro;

— COAG: 1 000 de euro;

— CCAE: 1 000 de euro [considerentul (434) al deciziei atacate].

3. *Circumstanțe agravante și atenuante*

53 Cuantumul de bază al amenzii aplicate Deltafina a fost majorat cu 50 % în temeiul circumstanțelor agravante pentru motivul că această întreprindere avusese rolul de conducător în cadrul înțelegerii procesatorilor [considerentele (435) și (436) ale deciziei atacate].

54 În temeiul circumstanțelor atenuante, Comisia a arătat în considerentul (437) al deciziei atacate că „[a]ceiași factori prezentați în considerentele (427)-(429) [ale deciziei atacate puteau] fi aplicați la comportamentul procesatorilor numai în ceea ce privește

negocierile lor publice și încheierea de contracte-tip (în special negocierile cu privire la gamele de prețuri și la condițiile suplimentare) cu reprezentanții producătorilor".

55 În considerentul (438) al deciziei atacate, Comisia a adăugat că, în ceea ce privește acordurile „secrete" referitoare la prețul mediu de livrare (maxim) și la împărțirea cantităților din fiecare soi de tutun brut încheiate de procesatori, practicile acestora din urmă „înaintaseră în mod clar dincolo de prevederile cadrului juridic aplicabil, ale negocierilor publice și ale acordurilor cu reprezentanții producătorilor". Comisia a recunoscut totuși că „negocierile publice dintre reprezentanții producătorilor și procesatori determina[seră], cel puțin într-o anumită măsură, cadrul material (în special în ceea ce privește ocaziile de a se pune de acord și de a adopta o poziție comună) în care procesatorii putu[seră] să își dezvolte, pe lângă poziția comună pe care o vor adopta în cadrul negocierilor publice, strategia secretă privind prețurile de livrare medii (maxime) și cantitățile".

56 Având în vedere elementele menționate la punctele 54 și 55 de mai sus, Comisia a decis să reducă cu până la 40 % cuantumurile de bază ale amenzilor aplicate prim-procesatorilor și Deltafina [considerentul (438) al deciziei atacate]. Cuantumul de bază al amenzii aplicate reclamantei a fost astfel redus la 3 240 000 de euro [considerentul (439) al deciziei atacate].

4. *Limita maximă a amenzii prevăzută la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003*

57 În considerentele (440)-(447) ale deciziei atacate, Comisia a examinat dacă se impunea adaptarea cuantumurilor de bază astfel calculate pentru diferiții destinatari pentru ca acestea să nu depășească limita de 10 % din cifra de afaceri prevăzută la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

58 În considerentul (441) al deciziei atacate, Comisia a arătat că, în cazul în care societățile în cauză fac parte dintr-un grup, dacă este dovedit că societățile-mamă ale acestor societăți au exercitat o influență decisivă asupra celor din urmă și dacă, în consecință, aceste societăți-mamă răspund în solidar pentru plata amenzilor aplicate filialei lor, pentru a stabili limita maximă menționată mai sus, trebuie să se ia în considerare cifra de afaceri mondială a grupului.

59 După ce a amintit în considerentul (442) al deciziei atacate că Dimon era răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate reclamantei, Comisia a apreciat, în considerentul (446) al acestei decizii, că valoarea respectivei amenzi nu trebuia adaptată, întrucât cifra de afaceri consolidată a Dimon se ridica la 1 271 700 000 de dolari americani (USD) în 2003. Cuantumul amenzii stabilite în sarcina reclamantei înainte de aplicarea Comunicării privind cooperarea a rămas astfel stabilit la 3 240 000 de euro [considerentul (447) al deciziei atacate].

5. *Aplicarea Comunicării privind cooperarea*

60 În considerentele (448)-(456) ale deciziei atacate, Comisia s-a pronunțat cu privire la aplicarea Comunicării privind cooperarea în cazul procesatorilor și al Deltafina.

61 În primul rând, Comisia a precizat în special că aceștia din urmă solicitaseră să li se aplice această comunicare înainte să le fie notificată comunicarea privind obiecțiunile [considerentul (449) al deciziei atacate].

62 În al doilea rând, Comisia a constatat că secțiunea D a Comunicării privind cooperarea este aplicabilă procesatorilor. Comisia a subliniat că, deși dispunea deja de majoritatea elementelor esențiale care dovedesc existența încălcării, informațiile furnizate de aceștia din urmă o ajutaseră să clarifice și să stabilească existența acesteia [considerentele (450) și (451) ale deciziei atacate].

63 În al treilea rând, Comisia a considerat că Taes, având în vedere cooperarea acesteia „deosebit de utilă" în cursul procedurii, în special în ceea ce privește participarea Deltafina la încălcare, și aspectul că nu contestase niciodată faptele, astfel cum sunt stabilite în comunicarea privind obiecțiunile, trebuia să beneficieze de o reducere cu 40 % a amenzii în temeiul secțiunii D alineatul (2) prima și a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea [considerentul (452) al deciziei atacate].

64 În al patrulea rând, Comisia a apreciat că informațiile furnizate de Cetarsa și de WWTE, deși semnificative, nu se dovediseră a fi la fel de utile pentru investigațiile sale ca acelea furnizate de Taes [considerentul (453) al deciziei atacate]. Comisia a adăugat că, în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile, Cetarsa și WWTE afirmaseră că „înțelegerea procesatorilor cu privire la prețurile de livrare medii (maxime), pe de o parte, și diferitele acorduri încheiate de producători și de procesatori cu privire la un preț mediu pentru fiecare grup de producători, pe de altă parte, erau identice și că, în consecință, efectele anticoncurențiale potențiale ale comportamentului procesatorilor și producătorilor se [neutralizau]", înainte de a arăta că această afirmație nu corespundea realității situației de fapt. Având în vedere aceste elemente, Comisia a decis să acorde acestor doi procesatori o reducere a amenzii de 25 %, conform secțiunii D alineatul (2) prima liniuță din Comunicarea privind cooperarea.

65 În al cincilea rând, în ceea ce privește reclamanta, Comisia a constatat că și aceasta îi furnizase informații utile, dar că, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, contestase faptele „în aceiași termeni precum Cetarsa și WWTE" [considerentul

(454) al deciziei atacate]. De asemenea, Comisia a arătat că reclamanta negase caracterul secret al acordurilor procesatorilor privind prețurile de livrare medii (maxime). Având în vedere aceste elemente, Comisia i-a acordat o reducere a amenzii de 20 %.

66 În al șaselea rând, Comisia a efectuat o reducere cu 10 % a amenzii aplicate Deltafina [considerentul (456) al deciziei atacate].

6. *Cuantumul final al amenzilor*

67 Conform articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a stabilit cuantumurile amenzilor care trebuie aplicate întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi destinatare ale deciziei atacate, după cum urmează:

— Deltafina: 11 880 000 de euro;

— Cetarsa: 3 631 500 de euro;

— reclamanta: 2 592 000 de euro;

— WWTE: 1 822 500 de euro;

— Taes: 108 000 de euro;

— ASAJA: 1 000 de euro;

— UPA: 1 000 de euro;

— COAG: 1 000 de euro;

— CCAE: 1 000 de euro [considerentul (458) al deciziei atacate].

68 Dimon a fost declarată răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate reclamantei, iar SCC, SCTC și TCLT au fost obligate în solidar la plata amenzii aplicate WWTE [considerentul (458) și articolul 3 din decizia atacată].

Procedura și concluziile părților

69 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 22 ianuarie 2005, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

70 În ziua precedentă, SCC, SCTC și TCLT introduseseră o acțiune având ca obiect anularea deciziei atacate (cauza T-24/05), iar WWTE a introdus o acțiune prin care urmărea reducerea amenzii care i-a fost aplicată prin această decizie (cauza T-37/05).

71 La 28 ianuarie 2005, Dimon a introdus o acțiune având ca obiect anularea în parte a deciziei atacate sau, cu titlu subsidiar, o acțiune având ca obiect reducerea amenzii care i-a fost aplicată prin această decizie (cauza T-41/05).

72 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 17 august 2005, reclamanta a solicitat conexarea prezentei cauze cu cauzele T-24/05, T-37/05 și T-41/05.

73 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 7 septembrie 2005, Comisia a indicat Tribunalului că, în opinia acesteia, conexarea celor patru cauze nu permitea o îmbunătățire semnificativă a eficacității procedurii și că lăsa la aprecierea Tribunalului decizia dacă se impunea sau nu se impunea admiterea cererii de conexare.

74 Tribunalul nu a admis această cerere de conexare.

75 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a invitat părțile să răspundă la anumite întrebări. Părțile au răspuns la aceste întrebări în termenul stabilit.

76 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 9 septembrie 2009.

77 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea în parte a articolului 3 din decizia atacată;

— reducerea cuantumului amenzii pe care Comisia i-a aplicat-o;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

78 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

79 În susținerea acțiunii sale, reclamanta invocă patru motive, întemeiate:

— primul, pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, a principiilor proporționalității și egalității de tratament, precum și pe nemotivare;

— al doilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament;

— al treilea, pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime;

— al patrulea, pe încălcarea Comunicării privind cooperarea, precum și a principiilor proporționalității, protecției încrederii legitime și egalității de tratament.

80 Primul motiv este invocat, în esență, în susținerea concluziilor prin care se solicită anularea în parte a deciziei atacate. Celelalte trei motive sunt invocate în susținerea concluziilor prin care se solicită modificarea acestei decizii.

A — *Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, a principiilor proporționalității și egalității de tratament, precum și pe nemotivare*

81 Primul motiv cuprinde trei aspecte. Primele două sunt, ambele, întemeiate pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității, dar cel de al doilea este invocat în subsidiar în raport cu primul. Al treilea aspect, invocat în replică, este întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament și pe nemotivare. Al treilea aspect va fi examinat înaintea celui de al doilea.

1. *Cu privire la primul aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității, în ceea ce privește existența unei răspunderi în solidar pentru plata amenzii*

a) Argumentele părților

82 Reclamanta susține că Comisia a considerat în mod eronat că Dimon este răspunzătoare în solidar pentru încălcare și că, în consecință, ea nu avea dreptul să se întemeieze pe cifra de afaceri consolidată a acesteia din urmă pentru aplicarea plafonului de 10 % din cifra de afaceri prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Reclamanta arată că cifra de afaceri pe care a realizat-o în cursul exercițiului fiscal care precedă data adoptării deciziei atacate se ridica la 8 163 815 euro și consideră că amenda care i-a fost aplicată depășește, așadar, în mare măsură respectivul plafon.

83 În susținerea afirmațiilor sale, în primul rând, reclamanta susține că elementele de fapt invocate de Comisie pentru reținerea răspunderii Dimon sunt irelevante și că nu s-a dovedit suficient că aceasta din urmă exercita o influență decisivă asupra sa în ceea ce privește participarea reclamantei la practicile restrictive în cauză.

84 *Primo*, în această privință, reclamanta, după ce a amintit că dispunea de o „conducere locală", invocă următoarele elemente care ar dovedi că beneficia de autonomie totală în ceea ce privește activitățile sale de achiziție a tutunului brut:

— nicio societate din grupul Dimon nu exercita un control, direct sau indirect, asupra activităților respective;

— atunci când a fost achiziționată de Intabex, ea a încheiat cu domnul B., directorul său general, un „contract de conducere” (denumit în continuare „contractul de conducere”) prin care acestuia din urmă i-au fost delegate „în mod integral și exclusiv” competențele referitoare la conducerea societății și, în mod special, cele referitoare la planificarea și gestionarea achizițiilor (inclusiv elaborarea bugetului anual, precum și încheierea acordurilor cu grupurile de producători);

— consiliul său de administrație nu a pus niciodată în aplicare proceduri interne sau sisteme pe care domnul B. ar fi fost obligat să le respecte și niciun element din contractul de conducere nu permite să se afirme că activitatea acestuia din urmă era condiționată de o aprobare prealabilă sau de o ratificare ulterioară realizată de acest consiliu de administrație;

— niciun membru al consiliului său de administrație sau al personalului său, în afara domnului B., nu avea competența de a participa la gestionarea, la negocierea sau la încheierea contractelor de achiziție a tutunului brut sau de a interveni în raporturile contractuale cu producătorii;

— atunci când a fost achiziționată de Intabex, aceasta din urmă l-a menținut pe domnul B. în funcția de președinte al consiliului de administrație al reclamantei și a desemnat alți trei membri în cadrul acestui consiliu, din care doi proveneau din grupul de societăți Intabex (respectiv domnii T. și G.), iar al treilea era un „expert independent”;

— vechea echipă a domnului B., responsabilă de conducerea și gestionarea achizițiilor, a rămas pe aceeași poziție după achiziția sa de către Intabex;

— niciun membru al consiliului său de administrație nu era simultan membru al consiliului de administrație sau al organelor de conducere a Intabex sau Dimon și nu era nici angajat de aceste din urmă societăți;

— reclamanta nu a consultat nici Dimon, nici o altă societate din grupul Dimon în ceea ce privește politica sa de achiziții sau practicile restrictive în cauză;

— reclamanta nu a primit instrucțiuni nici din partea Dimon, nici din partea niciunei alte societăți din grupul Dimon, în ceea ce privește participarea la practicile amintite;

— dosarul Comisiei nu conține nicio probă a participării directe la încălcare a Dimon sau a oricărei alte societăți din grupul Dimon.

85 *Secundo*, reclamanta contestă că a transmis Dimon „rapoartele de activitate" și „rapoartele de pe teren" menționate în considerentul (379) al deciziei atacate. Aceasta susține că Comisia nu dispune de niciun element de probă care să demonstreze că aceste rapoarte erau transmise unor persoane care nu făceau parte din consiliul său de administrație sau din organele sale de conducere. Reclamanta precizează că, deși rapoartele respective erau traduse în mod sistematic în engleză, scopul traducerilor era de a facilita exercitarea funcțiilor sale de către domnul T., care nu vorbea limba spaniolă și care, în 1998, lucra la Dimon International Services Ltd., o societate din grupul Dimon cu sediul în Regatul Unit și care furnizează servicii operaționale. Ea adaugă că rapoartele în cauză erau transmise domnului T. la sediul acestei societăți nu în calitatea sa de membru al consiliului de administrație al acesteia, ci numai pentru că el lucra și primea la această societate toată corespondența care provine de la reclamantă.

86 *Tertio*, reclamanta subliniază că niciunul dintre mesajele menționate în considerentul (379) al deciziei atacate nu era adresat Dimon. Aceasta ar fi corespondat, pe de o parte, cu domnul T., în calitatea sa de membru al consiliului de administrație, și, pe de altă parte, cu domnul S., care ocupa, începând cu anul 2000, un post de coordonare a operațiunilor în Europa la Dimon International Services. Reclamanta adaugă că majoritatea mesajelor respective nu avea nicio legătură cu politica sa de achiziție a tutunului brut sau cu practicile incriminate. Ea precizează că, în mesajele electronice

pe care le-a trimis domnului S. la 30 octombrie 2000 și la 9 mai 2001, domnul B. se limitează să îl informeze pe acesta din urmă în mod vag și general cu privire la anumite fapte publice și recunoscute, și anume existența unor negocieri colective cu privire la prețuri între procesatori, pe de o parte, și grupurile producătorilor și sindicatele agricole, pe de altă parte. În ceea ce privește faxul transmis de domnul B. la 14 decembrie 1998, acesta ar fi fost transmis Dimon International Inc., iar nu Dimon, și ar privi numai problemele referitoare la contractul de vânzare a tutunului procesat pe care reclamanta îl încheiase cu Deltafina înainte să fie inclusă în grupul Dimon.

87 În replică, reclamanta contestă rolul și funcțiile pe care Comisia le atribuie domnilor T. și S., evidențiind următoarele elemente:

— niciun element din dosar nu arată că domnul T. transmitea Dimon informațiile pe care le obținea în calitate de membru al consiliului de administrație al reclamantei sau că superviza politica de achiziții a acesteia din urmă în scopul informării Dimon cu privire la aceasta;

— domnul T. nu exercita funcții importante în cadrul grupului Dimon și nu avea printre atribuții integrarea activităților reclamantei în cadrul acestuia;

— în august 1998, în urma unui litigiu între Dimon și familia domnului T., acesta din urmă a încetat să mai fie membru al consiliului de administrație al Dimon International Services;

— domnul T. nu a fost membru al consiliului de administrație al altor societăți – „foarte puțin importante” – din cadrul grupului Dimon, decât cu titlu tranzitoriu;

— domnul S., la data la care a primit singurele două mesaje care au legătură cu practicile restrictive în litigiu, era angajat al Dimon International Services și nu făcea parte din consiliul de administrație al uneia dintre societățile din grupul Dimon;

— domnul S. nu a exercitat niciodată activități în legătură cu politica de achiziție a tutunului brut a reclamantei și nu a fost niciodată angajat de Dimon și nici membru al consiliului de administrație al acesteia.

88 În al doilea rând, reclamanta susține că rezultă în mod clar din jurisprudența invocată de Comisie în considerentele (371)-(374) ale deciziei atacate și în special din cuprinsul punctelor 28 și 29 din Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 29 de mai sus, că doar faptul că o societate-mamă deține întregul capital social al filialei sale nu este suficient pentru a prezuma că această societate exercită o influență decisivă asupra filialei sale. Pentru a putea imputa unei societăți-mamă comportamentul ilicit al filialei sale, ar mai fi necesare elemente suplimentare în raport cu cota de participare, în special atunci când, precum în speță, societățile în cauză se opun, în cadrul procedurii administrative, aplicării acestei prezumții.

89 Reclamanta pretinde că, în speță, astfel de elemente lipsesc. În special, aceasta insistă cu privire la faptul că Dimon nu exercita niciun control asupra politicii sale de achiziție a tutunului brut și că nu s-a demonstrat că aceasta din urmă a participat în mod direct la încălcare sau că i-a dat instrucțiuni să o săvârșească. Reclamanta afirmă că faptul că o societate-mamă a primit informații punctuale și imprecise cu privire la unele dintre practicile restrictive săvârșite de filiala sa nu a fost considerat niciodată „ca atare și în mod izolat" suficient pentru ca societatea-mamă să răspundă pentru comportamentul ilicit al filialei sale. Potrivit jurisprudenței, ar fi indispensabil ca societatea-mamă să fi fost informată în mod constant cu privire la acțiunile înțelegerii și ca aceasta să fi fost, așadar, în măsură să cunoască într-un mod foarte detaliat practicile restrictive săvârșite de filiala sa. Or, reclamanta nu ar fi comunicat niciodată Dimon informații cu privire la politica sa de achiziții și, cu atât mai puțin, cu privire la practicile incriminate.

90 Comisia consideră că primul aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

91 În primul rând, Comisia invocă o serie de considerații cu privire la noțiunea de întreprindere în dreptul concurenței și condițiile în care o societate-mamă poate fi considerată răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al filialei sale. În ceea ce privește acest din urmă punct, Comisia arată, printr-o trimitere la Hotărârea AEG-Telefunken/Comisia, punctul 29 de mai sus, că este necesar nu numai ca societatea-mamă să fie în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale, ci și ca aceasta să fi utilizat efectiv această influență.

92 În ceea ce privește, în special, cea de a doua dintre condițiile prevăzute la punctul 91 de mai sus, Comisia contestă că aceasta impune ca societatea-mamă să fi dat instrucțiuni filialei sale în sensul încălcării articolului 81 CE. Comisia afirmă că, prin definirea acestei condiții, jurisprudența se referă în mod constant la lipsa autonomiei filialei în determinarea comportamentului său general pe piață, fără a stabili vreo legătură specifică cu încălcarea în cauză.

93 Comisia arată că, printre elementele de probă care pot dovedi exercitarea efectivă a unui control asupra politicii filialei se numără faptul că societatea-mamă este reprezentată în cadrul consiliului de administrație al acesteia. Comisia adaugă că o filială este mai puțin susceptibilă de a fi autonomă atunci când este activă pe aceeași piață ca și societatea-mamă sau pe o piață strâns legată de aceasta. În plus față de aceste elemente generale, anumite elemente specifice ar putea contribui să se demonstreze că societatea-mamă participă la politica comercială a filialei sale sau că aceasta a creat mecanisme care îi permit să supervizeze activitățile filialei.

94 Comisia adaugă că jurisprudența a admis că, atunci când o filială este deținută în proporție de 100 % de societatea-mamă, se prezumă că aceasta din urmă și-a exercitat puterea de influență asupra comportamentului filialei sale. Societatea-mamă ar putea răsturna această prezumție prin invocarea de elemente de probă de natură să demonstreze că filiala menționată se comportă în realitate în mod autonom pe piață.

95 În al doilea rând, Comisia amintește motivele pentru care a apreciat, în decizia atacată, că Dimon trebuia să fie considerată răspunzătoare pentru încălcarea săvârșită de reclamantă.

96 *Primo*, Comisia arată că, începând cu al doilea semestru al anului 1997, Dimon deține, prin intermediul Intabex, întregul capital al reclamantei, astfel încât se putea prezuma că exercita efectiv o influență decisivă asupra comportamentului acesteia.

97 *Secundo*, Comisia susține că această prezumție este confirmată de alte elemente care figurează în dosarul său. În această privință, mai întâi, Comisia arată că cumpărarea și vânzarea tutunului constituie cea mai mare parte a activităților grupului Dimon, că Dimon achiziționează, încă din anul 1999, o mare parte a tutunului procesat de reclamantă și că Dimon a încheiat cu Cetarsa și cu Deltafina mai multe contracte cu privire la subcontractarea și, respectiv, la vânzarea tutunului reclamantei. În continuare, Comisia arată că reclamanta pregătea „rapoarte de activitate" și „rapoarte de pe teren" care descriau în detaliu activitățile sale și, în special, acordurile încheiate între procesatori, precum și negocierile colective cu producătorii. Comisia subliniază că domnul T., în calitate de membru al consiliului de administrație al reclamantei și al altor societăți din cadrul grupului Dimon și, în consecință, în calitate de intermediar care acționează în numele Dimon, primea copii ale acestor rapoarte. În sfârșit, Comisia se referă la mesajele menționate în considerentul (379) al deciziei atacate, arătând în special că unele dintre acestea se raportau la practicile restrictive în cauză și erau adresate domnului T. sau domnului S., care acționau în numele Dimon, iar altele priveau contractele de procesare sau de vânzare a tutunului încheiate de Dimon cu Cetarsa și cu Deltafina.

98 *Tertio*, Comisia susține că, în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile, nici reclamanta, nici Dimon nu au reușit să răstoarne prezumția menționată la punctul 94 de mai sus. Comisia apreciază că faptul că reclamanta dispune de o conducere locală proprie nu este în sine suficient pentru a demonstra că aceasta acționa în mod

autonom și arată că contractul de conducere prevede că domnul B. este supus „sistemelor” și „procedurilor” impuse de consiliul de administrație al reclamantei.

b) Aprecierea Tribunalului

99 Trebuie amintit că dreptul concurenței vizează activitățile întreprinderilor (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 59) și că noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare (Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 112).

100 Jurisprudența a precizat de asemenea că noțiunea de întreprindere, plasată în acest context, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice (Hotărârea Curții din 14 decembrie 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Rec., p. I-11987, punctul 40, și Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 2005, DaimlerChrysler/Comisia, T-325/01, Rec., p. II-3319, punctul 85).

101 În cazul în care o astfel de entitate economică încalcă normele privind concurența, răspunderea pentru această încălcare revine întreprinderii respective, potrivit principiului răspunderii personale (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 145, Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Cascades/Comisia, C-279/98 P, Rec., p. I-9693, punctul 78, precum și Hotărârea Curții din 11 decembrie 2007, ETI și alții, C-280/06, Rep., p. I-10893, punctul 39).

102 În ceea ce privește problema referitoare la împrejurările în care o persoană juridică ce nu este autoarea încălcării poate fi totuși sancționată, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că comportamentul unei filiale poate fi imputat societății-mamă în special atunci când, deși are o personalitate juridică distinctă, filiala nu își stabilește în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă (Hotărârea Curții Imperial Chemical Industries/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctele 132 și 133, Hotărârea Curții din 14 iulie 1972, Geigy/Comisia, 52/69, Rec., p. 787, punctul 44, și Hotărârea Curții din 21 februarie 1973, Europemballage și Continental Can/Comisia, 6/72, Rec., p. 215, punctul 15), având în vedere, mai ales, legăturile economice, organizatorice și juridice care unesc cele două entități juridice (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 99 de mai sus, punctul 117, și Hotărârea ETI și alții, punctul 101 de mai sus, punctul 49).

103 Astfel, într-o asemenea situație, societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere, în sensul jurisprudenței menționate la punctele 99 și 100 de mai sus. În consecință, nu o relație de instigare privind încălcarea între societatea-mamă și filiala sa, nici, cu atât mai puțin, o implicare a celei dintâi în respectiva încălcare, ci faptul că acestea constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE permite Comisiei să adreseze societății-mamă decizia prin care se aplică amenzi (Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, Akzo Nobel și alții/Comisia, T-112/05, Rep., p. II-5049, punctul 58).

104 Reiese de asemenea din jurisprudență că Comisia nu se poate limita să constate că societatea-mamă este în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale, ci aceasta trebuie de asemenea să verifice dacă această influență a fost exercitată efectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea Imperial Chemical Industries/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctul 137, și Hotărârea AEG-Telefunken/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctul 50).

105 În cazul particular în care o societate-mamă deține 100 % din capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, pe de o parte, această societate-mamă poate exercita o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale (a se

vedea în acest sens Hotărârea Imperial Chemical Industries/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctele 136 și 137) și, pe de altă parte, există o prezumție relativă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale (a se vedea în acest sens Hotărârea AEG-Telefunken/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctul 50, și Hotărârea PVC II, punctul 29 de mai sus, punctele 961 și 984).

106 În aceste condiții, este suficient să se dovedească de către Comisie că întregul capital al unei filiale este deținut de societatea-mamă a acesteia pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra politicii comerciale a filialei respective. Ulterior, Comisia va putea să considere societatea-mamă răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 29 de mai sus, punctul 29).

107 Deși este adevărat că, la punctele 28 și 29 din Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 29 de mai sus, în afara deținerii a 100 % din capitalul filialei, Curtea a amintit alte împrejurări, precum necontestarea influenței exercitate de societatea-mamă asupra politicii comerciale a filialei sale și reprezentarea comună a celor două societăți în cursul procedurii administrative, nu este mai puțin adevărat că astfel de împrejurări nu au fost evidențiate de Curte decât în scopul de a expune ansamblul elementelor pe care Tribunalul își întemeiase raționamentul, iar nu pentru a condiționa punerea în aplicare a prezumției menționate la punctul 105 de mai sus de prezentarea unor indicii suplimentare referitoare la exercitarea în mod efectiv a unei influențe a societății-mamă (Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, T-69/04, Rep., p. II-2567, punctul 57).

108 În sfârșit, trebuie precizat că prezumția întemeiată pe deținerea întregului capital se poate aplica nu numai în cazul în care există o relație directă între societatea-mamă și filiala sa, ci și în cazuri, precum cel din speță, în care această relație este indirectă, printr-o filială interpusă.

109 Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi întreprinderilor care au săvârșit o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE care nu pot depăși 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent pentru fiecare dintre întreprinderile care au participat la încălcare. Aceeași indicație figura la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17.

110 Cifra de afaceri menționată de aceste dispoziții se raportează, potrivit unei jurisprudențe constante referitoare la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, la cifra de afaceri globală a întreprinderii în cauză (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, Rec., p. 1825, punctul 119, Hotărârea Tribunalului din 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 și T-252/01, Rec., p. II-1181, punctul 367, și Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 533), și anume întreprinderea căreia i-a fost imputată încălcarea și care, ca urmare a acestui fapt, a fost declarată răspunzătoare (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, ABB Asea Brown Boveri/Comisia, T-31/99, Rec., p. II-1881, punctul 181, și Hotărârea Tribunalului din 4 iulie 2006, Hoek Loos/Comisia, T-304/02, Rec., p. II-1887, punctul 116).

111 În ceea ce privește noțiunea „exercițiul financiar precedent” care figurează la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, aceasta trebuie interpretată în sensul că vizează exercițiul financiar anterior adoptării deciziei Comisiei, cu excepția situațiilor speciale în care cifra de afaceri din acest ultim exercițiu financiar nu oferă nicio indicație utilă asupra situației economice reale a întreprinderii în cauză și a nivelului adecvat al amenzii care trebuie să îi fie aplicată acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 7 iunie 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, C-76/06 P, Rep., p. I-4405, punctele 25, 29 și 30), situație care nu se regăsește în speță.

112 Rezultă că problema care se ridică în cadrul prezentului aspect este de a se stabili dacă în mod întemeiat Comisia a considerat că, în speță, întreprinderea în cauză era constituită din reclamantă și din societatea care se afla la conducerea grupului din care

aceasta făcea parte, și anume Dimon. În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare, trebuie să se concluzioneze că, având în vedere principiile amintite la punctele 99-111 de mai sus, în mod întemeiat Comisia a ținut seama, în considerentele (442) și (446) ale deciziei atacate, de cifra de afaceri consolidată realizată de Dimon în 2003 pentru aplicarea limitei menționate mai sus de 10 % din cifra de afaceri.

113 În vederea examinării problemei menționate, trebuie să se stabilească, mai întâi, care sunt criteriile pe care Comisia le-a utilizat în decizia atacată pentru a stabili răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala sa în sarcina unei societăți-mamă, precum și conformitatea lor cu principiile consacrate în materie de jurisprudență și, în continuare, să se verifice dacă Comisia a aplicat în mod corect aceste criterii pentru a reține că reclamanta și Dimon constituiau o entitate economică unică.

Cu privire la criteriile utilizate de Comisie în decizia atacată pentru a stabili răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala sa în sarcina unei societăți-mamă

114 Din decizia atacată reiese că, pentru a stabili răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala sa în sarcina unei societăți-mamă și, în consecință, pentru ca aceasta să se numere, împreună cu filiala, printre destinatarii deciziei menționate și în scopul de a o declara răspunzătoare în solidar cu filiala sa pentru plata amenzii aplicate acesteia din urmă, Comisia a adoptat următorul raționament.

115 Comisia a pornit de la premisa potrivit căreia o astfel de imputare este posibilă atunci când societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, în consecință, constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE [a se vedea considerentul (374) al deciziei atacate].

116 Elementul central pe care s-a întemeiat Comisia pentru a stabili că societatea-mamă și filiala acesteia se găsesc într-o asemenea situație este lipsa autonomiei filialei în ceea ce privește comportamentul său pe piață [a se vedea considerentul (371) al deciziei atacate], această lipsă a autonomiei reprezentând corolarul exercitării unei „influențe decisive" de către societatea-mamă asupra comportamentului filialei sale [a se vedea considerentele (18), (372), (373), (378), (380), (381), (383), (391), (392), (397), (399), (400), (422) și (441) ale deciziei atacate].

117 În această privință, Comisia a considerat că nu putea numai să constate că societatea-mamă avea posibilitatea de a exercita o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale și că îi revenea sarcina să demonstreze că această influență fusese efectiv exercitată [a se vedea în special considerentele (18), (376), (384), (391), (392), (397), (399) și (400) ale deciziei atacate].

118 Astfel, în special din considerentul (384) al deciziei atacate reiese că, dacă Comisia a apreciat că nu era necesar să stabilească răspunderea pentru încălcarea săvârșită de Cetarsa în sarcina Sepi, din al cărei capital deținea însă aproape 80 %, aceasta se datora faptului că din dosar nu reieșea niciun element care să permită să se stabilească că aceasta din urmă nu își determina în mod autonom comportamentul pe piață.

119 De asemenea, din considerentul (18) al deciziei atacate reiese că motivul pentru care Comisia nu a considerat nici Universal, nici filiala acesteia deținută în proporție de 100 %, Universal Leaf, răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al filialei acesteia deținute în proporție de 90 %, Taes, este că nu dispunea de probe suficiente în sensul că Universal și Universal Leaf ar fi exercitat efectiv o influență decisivă asupra acesteia din urmă.

120 Comisia a aplicat aceleași principii în cazul societăților-mamă ale WWTE, în ceea ce privește perioada anterioară lunii mai 1998. Astfel, într-o primă etapă, Comisia a intenționat să demonstreze că respectivele societăți-mamă exercitau un control

comun asupra WWTE împreună cu președintele acesteia și cu doi membri ai familiei sale, lăsând astfel să se înțeleagă că acestea erau în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului societății menționate [a se vedea considerentele (388)-(391) ale deciziei atacate]. Într-o a doua etapă, pe baza unei serii de elemente precizate în considerentul (391) al deciziei atacate, Comisia a încercat să dovedească faptul că respectivele societăți-mamă exercitau în mod efectiv o astfel de influență asupra comportamentului WWTE [a se vedea considerentele (391), (392) și (400) ale deciziei atacate].

121 Pe de altă parte, Comisia a arătat că, în cazul particular în care o societate-mamă deține totalitatea capitalului filialei sale, se putea prezuma, potrivit jurisprudenței, că societatea-mamă exercita efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei [a se vedea considerentul (372) al deciziei atacate].

122 Totuși, în speță, pentru a stabili în sarcina societăților-mamă care se găsesc într-o astfel de situație răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala lor, Comisia a ales să nu se limiteze numai la această prezumție, ci și să se bazeze pe elemente de fapt de natură să dovedească exercitarea efectivă de către aceste societăți-mamă a unei influențe decisive asupra filialei lor și, în consecință, să confirme prezumția menționată [a se vedea în special considerentele (372), (375), (376) și (378) ale deciziei atacate].

123 Astfel, din considerentul (18) al deciziei atacate reiese în mod expres că, dacă Comisia nu a stabilit în sarcina societății-mamă de bază și a societății-mamă intermediare ale Deltafina, respectiv Universal și Universal Leaf, răspunderea pentru comportamentul ilicit al filialei lor, în pofida faptului că acestea o controlau în proporție de 100 %, aceasta se datorează faptului că ea nu dispunea de probe suficiente pentru a demonstra că respectivele societăți-mamă exercitau în mod efectiv o influență decisivă asupra filialei. În același sens trebuie interpretat și considerentul (376) al deciziei atacate, chiar dacă are o redactare puțin ambiguă. Mai exact, deși este adevărat că în acest considerent Comisia declară că dosarul său nu conține „nicio indicație cu privire la

participarea materială a Universal [...] și a Universal Leaf la faptele examinate în [decizia atacată]", totuși, coroborată cu considerentul (18) al acestei decizii și reintegrată în contextul său, această declarație nu poate fi interpretată în sensul că motivul pentru care Comisia nu a reținut răspunderea acestor două societăți-mamă – sau a vreunei alte societăți-mamă – este lipsa implicării acestora în încălcare.

124 De asemenea, din considerentul (18) al deciziei atacate reiese tot în mod expres că motivul pentru care Comisia nu a considerat Intabex răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al reclamantei, deși o controla în proporție de 100 %, îl constituie lipsa de probe suficiente cu privire la exercitarea efectivă de către prima a unei influențe decisive asupra celei de a doua, participarea sa în cadrul acesteia fiind de natură pur financiară [a se vedea de asemenea considerentul (376) al deciziei atacate].

125 În schimb, tocmai faptul că, în perioada ulterioară lunii mai 1998, s-a pretins că existau astfel de probe în ceea ce privește societățile-mamă ale WWTE, care se adăugau la deținerea de către primele a totalității – sau, numai pentru câteva luni, a cvasitotalității – capitalului celei de a doua, a determinat Comisia să stabilească răspunderea pentru încălcare în sarcina acestor societăți-mamă [a se vedea în special considerentele (375), (393), (396) și (398) ale deciziei atacate].

126 Comisia a înțeles să aplice aceeași metodă în cazul Dimon. Astfel, pentru a o declara pe aceasta din urmă răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al reclamantei începând cu al doilea semestru al anului 1997, Comisia nu s-a limitat să se întemeieze pe prezumția rezultată din faptul că, de la acel moment, reclamanta deținea totalitatea capitalului reclamantei [a se vedea considerentele (375), (377) și (378) ale deciziei atacate], ci a ținut seama și de anumite elemente suplimentare care ar demonstra că aceasta exercita în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului aceleiași societăți [a se vedea considerentele (375) și (378)-(380) ale deciziei atacate].

127 Acest lucru poate fi dedus în special din a doua teză a considerentului (378) al deciziei atacate, chiar dacă în această teză se arată că respectivele elemente suplimentare confirmă că Dimon era „în măsură" să exercite o asemenea influență (a se vedea punctul 33 de mai sus). Este adevărat că, astfel cum recunoaște însăși Comisia în răspunsul la o întrebare scrisă adresată de Tribunal, această teză ar fi putut fi „formulată mai clar". Cu toate acestea, coroborată cu considerentele (372) și (377) ale deciziei atacate, precum și cu prima teză a considerentului (378) al aceleiași decizii, aceasta poate fi interpretată numai în sensul arătat la punctul 126 de mai sus.

128 În sfârșit, Comisia a examinat dacă puteau fi admise argumentele prezentate de filialele în cauză (și/sau de societățile-mamă ale acestora) în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile în scopul de a dovedi că acestea aveau un comportament autonom pe piață [a se vedea în special considerentele (381) și (399) ale deciziei atacate]. Astfel, în ceea ce privește argumentele invocate de Dimon, Comisia le-a respins ca neconcludente, arătând în special că „existența unei conduceri locale a filialei sale spaniole nu [excludea] posibilitatea Dimon de a exercita o influență decisivă asupra aceleiași filiale" [considerentul (381) al deciziei atacate].

129 Trebuie să se precizeze că s-a reținut de către Comisie metoda prezentată la punctele 115-117, 121 și 122 de mai sus nu numai pentru societățile-mamă de bază, ci și pentru societățile-mamă intermediare, astfel cum demonstrează – în ceea ce le privește pe cele din urmă – cazul Universal Leaf, cel al Intabex, al SCTC și al TCLT.

130 Trebuie adăugat că metoda amintită – indiferent de aspectul dacă aceasta a fost corect aplicată în cazul reclamantei, aspect care va fi examinat în cele ce urmează – este pe deplin conformă cu principiile stabilite de jurisprudența în materie, astfel cum au fost amintite la punctele 99-108 de mai sus.

131 Desigur, în ceea ce privește cazul particular în care o societate-mamă deține totalitatea capitalului filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor privind concurența, Comisia nu s-a întemeiat exclusiv pe prezumția consacrată de jurisprudență (a se vedea punctele 105 și 106 de mai sus) pentru a demonstra că societatea-mamă exercita în mod efectiv o influență decisivă asupra politicii comerciale a filialei sale, ci a ținut seama și de alte elemente de fapt prin care se urmărește confirmarea exercitării influenței. Comisia a arătat în ședință, în acest context, că, având în vedere stadiul jurisprudenței relevante la data adoptării deciziei atacate, a ales să fie prudentă.

132 Totuși, procedând astfel, Comisia nu a făcut decât să sporească standardul de probațiune necesar pentru a considera dovedită îndeplinirea condiției privind exercitarea efectivă a unei influențe decisive, cu respectarea pe deplin a noțiunii fundamentale de unitate economică, care se află la baza întregii jurisprudențe referitoare la imputabilitatea răspunderii pentru încălcări în sarcina persoanelor juridice care constituie aceeași întreprindere.

133 Trebuie precizat că, în cazul în care, într-o cauză care are ca obiect o încălcare ce implică mai multe întreprinderi diferite, Comisia adoptă, în cadrul stabilit de jurisprudență, o anumită metodă pentru a determina dacă se impune să se rețină atât răspunderea filialelor care au săvârșit în mod efectiv această încălcare, cât și a societăților-mamă ale acestora, cu excepția unor împrejurări speciale, Comisia trebuie să se întemeieze în acest scop pe aceleași criterii în cazul tuturor acestor întreprinderi. Astfel, Comisia este obligată să respecte principiul egalității de tratament, care, potrivit unei jurisprudențe constante, impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea Curții din 13 decembrie 1984, Sermide, 106/83, Rec., p. 4209, punctul 28, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 309). Se impune constatarea că, de altfel, Comisia împărtășește acest punct de vedere atunci când, în considerentul (384) al deciziei atacate, arată că, „deși împrejurările concrete care [o] pot determina […] să considere o societate-mamă răspunzătoare pentru comportamentul filialei sale pot varia de la un caz la altul, nu poate fi

vorba totuși despre o încălcare a principiului nediscriminării atât timp cât principiile răspunderii sunt aplicate în mod coerent".

Cu privire la existența unei entități economice unice constituite din reclamantă și din Dimon

134 Trebuie să se examineze dacă s-au aplicat în mod corect de Comisie criteriile prezentate la punctele 115-117, 121 și 122 de mai sus pentru a reține existența unei entități economice unice constituite din reclamantă și din Dimon începând cu al doilea semestru al anului 1997 și, în consecință, pentru a o considera pe aceasta din urmă răspunzătoare în solidar pentru încălcare, precum și pentru plata amenzii, și pentru a o include printre destinatarii deciziei atacate.

135 Este cert că, în cursul perioadei cuprinse între 18 noiembrie 1997 și data adoptării deciziei atacate, Dimon deținea, prin intermediul Intabex, totalitatea capitalului reclamantei. Nu se poate contesta, așadar, că, în toată această perioadă, Dimon era în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului acesteia din urmă (a se vedea punctul 105 de mai sus).

136 În consecință, trebuie să se verifice dacă, în aceeași perioadă, a fost îndeplinită și condiția referitoare la exercitarea efectivă de către Dimon a unei influențe decisive, astfel cum pretinde Comisia.

137 În această privință, trebuie amintit că, în decizia atacată, în cazul filialelor controlate în proporție de 100 % de societățile-mamă ale acestora, Comisia a ales să nu se limiteze la a se întemeia pe prezumția menționată la punctele 105, 106 și 121 de mai sus pentru a stabili răspunderea pentru încălcările săvârșite de filiale în sarcina societăților-mamă ale acestora, ci să țină seama și de elemente suplimentare care demonstrează exercitarea efectivă a unei influențe decisive (a se vedea punctele 122-127 de mai sus).

138 Trebuie să se examineze, așadar, dacă elementele reținute de Comisie în decizia atacată, care se adaugă la deținerea de către Dimon a totalității capitalului reclamantei, dovedesc corespunzător cerințelor legale că, în cursul perioadei examinate, prima exercita efectiv o influență decisivă asupra comportamentului celei de a doua. Aceste elemente sunt menționate în considerentul (379) al deciziei atacate, precum și în notele de subsol 303-305 ale acestei decizii. În esență, este vorba despre diferite rapoarte și mesaje provenite de la reclamantă și, potrivit Comisiei, destinate Dimon.

139 În cazul unui răspuns afirmativ, va trebui să se verifice dacă afirmațiile reclamantei, astfel cum sunt reproduse la punctul 84 de mai sus, permit infirmarea acestei concluzii.

— Cu privire la „rapoartele de activitate” și la „rapoartele de pe teren”

140 Comisia invocă o serie de „rapoarte de activitate” și de „rapoarte de pe teren” redactate de reclamantă, arătând în special că acestea menționau adesea practicile ilegale în cauză. Rapoartele amintite, care sunt în număr de 14 și acoperă perioada cuprinsă între decembrie 1998 și mai 2001, sunt enumerate la nota de subsol 303 din decizia atacată.

141 Mai întâi, trebuie arătat că rapoartele menționate conțin informații detaliate nu numai cu privire la diverse aspecte ale activităților comerciale desfășurate de reclamantă, precum derularea campaniilor de achiziție a tutunului brut (cantitățile achiziționate, prețul de achiziție etc.), cantitățile de tutun brut procesate și contractele încheiate cu Cetarsa pentru treierarea unei părți din tutunul său, cu privire la modificările legislative din sectorul tutunului și la reuniunile desfășurate în cadrul Anetab, precum și cu sindicatele agricole și cu grupurile de producători, ci – astfel cum se subliniază în considerentul (379) al deciziei atacate – și cu privire la practicile ilegale în cauză.

142 În continuare, trebuie să se constate că din dosar reiese că rapoartele în cauză erau pregătite de domnul B. și, potrivit propriilor indicații ale reclamantei, erau adresate membrilor consiliului de administrație al acesteia.

143 În ceea ce privește acest din urmă aspect, trebuie să se arate că, în aceeași zi în care a dobândit totalitatea acțiunilor reclamantei, Dimon – acționând prin intermediul filialei sale deținute în proporție de 100 %, Intabex, care avea numai o participație de natură pur financiară la capitalul reclamantei – a înlocuit trei dintre cei patru membri ai acestui consiliu de administrație, desemnând pe aceste posturi în special două persoane (domnii G. și T.) care exercitau deja funcții în cadrul unor alte societăți ale grupului Dimon. Astfel, la acel moment, domnul G. era de asemenea director executiv al Compañia de Filipinas, SA, o filială a Intabex cu sediul în Spania și care își desfășura activitatea în domeniul producției de tutun negru, iar domnul T. era de asemenea angajat al Dimon International Services și membru al consiliului de administrație al acestei societăți (până în august 1998).

144 În acest context, trebuie subliniată în special importanța funcțiilor deținute de domnul T. în cadrul grupului Dimon. Astfel, pe lângă faptul că fusese membru al consiliului de administrație al reclamantei pe întreaga perioadă a încălcării și membru al consiliului de administrație al Dimon International Services până în august 1998, domnul T. a fost membru al consiliului de administrație al unor alte două societăți din grupul Dimon, și anume Intabex Holding Worldwide, SA (din 1998 până în 1999) și LRH Travel Ltd (până în noiembrie 2000). În plus, astfel cum a subliniat reclamanta

în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, acesta avea sarcina de a „garanta integrarea efectivă a grupului Intabex în grupul Dimon". La aceasta se adaugă faptul că, astfel cum se va explica mai în detaliu la punctul 160 de mai jos, din mai multe mesaje aflate în dosar reiese că reclamanta îl consulta pe domnul T. cu privire la aspecte referitoare la activitățile sale comerciale sau îi solicita acordul înaintea adoptării anumitor decizii importante. Având în vedere aceste elemente, Comisia a considerat în mod întemeiat că domnul T. acționa în numele societății-mamă care se afla la conducerea grupului Dimon, respectiv Dimon, și avea un rol de intermediar între aceasta și reclamantă. Faptul că domnul T. ar fi avut un diferend cu Dimon, care ar fi determinat-o pe aceasta din urmă ca, în august 1998, să îl elibereze din funcția sa de membru al consiliului de administrație al Dimon International Services, nu este de natură să repună în discuție această concluzie. Astfel, de la acea dată, domnul T. a continuat să fie nu numai angajat al acestei societăți, ci și membru al consiliului de administrație al reclamantei, al Intabex Holding Worldwide și al LRH Travel.

145 Elementele prezentate la punctele 142-144 de mai sus demonstrează că Dimon, prin intermediul membrilor pe care îi desemnase în consiliul de administrație al reclamantei, și în special al domnului T., intenționa să supervizeze activitățile acesteia și să facă astfel încât acestea să se dezvolte potrivit politicii comerciale a grupului Dimon. Prin urmare, chiar dacă, în mod formal, „rapoartele de activitate" și „rapoartele de pe teren" în cauză erau transmise respectivilor membri, și nu erau transmise în mod direct Dimon însuși, Comisia a apreciat în mod întemeiat, în considerentul (380) al deciziei atacate, că această societate era informată cu privire la conținutul acestor rapoarte și îndeosebi cu privire la practicile ilegale în cauză. Această constatare este confirmată de faptul, prezentat în considerentul (379) al deciziei atacate, că rapoartele menționate erau traduse în mod sistematic din spaniolă în engleză, care este limba de lucru a Dimon.

146 În sfârșit, trebuie arătat că este cert că Dimon, care era în mod incontestabil în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului reclamantei (a se vedea punctele 105 și 135 de mai sus), nu și-a manifestat niciodată opoziția față de practicile

ilegale de care avusese astfel cunoștință, nici nu a adoptat față de filiala sa nicio măsură destinată să împiedice continuarea participării sale la încălcare, în pofida riscului la care se expunea printr-un astfel de comportament, de a face obiectul unor investigații sau al unor acțiuni în repararea prejudiciului formulate de terți [a se vedea de asemenea considerentul (382) al deciziei atacate]. Comisia putea să deducă de aici în mod legitim că Dimon aproba în mod tacit respectiva participare și să considere că un astfel de mod de a acționa constituia un indiciu suplimentar al exercitării unei influențe decisive asupra comportamentului filialei sale.

— Cu privire la corespondența dintre reclamantă și Dimon

147 Comisia se întemeiază și pe un anumit număr de mesaje care ar fi fost schimbate între reclamantă și Dimon, arătând că unele dintre acestea menționau practicile ilegale în cauză, că altele se refereau la contractele de procesare a tutunului sau de vânzare a tutunului procesat pe care Dimon le încheiase cu Cetarsa și cu Deltafina și că altele priveau, într-un mod mai general, condițiile de achiziție a tutunului brut și cadrul normativ aplicabil în Spania.

148 În ceea ce privește mesajele care fac parte din prima dintre categoriile menționate la punctul 147 de mai sus, în considerentul (379) al deciziei atacate, Comisia face trimitere, cu titlu de exemplu, la considerentele (168) și (179) și la notele de subsol 217 și 229 din această decizie.

149 În această privință, mai întâi, se impune constatarea că aceste mesaje fac efectiv trimitere la practicile ilegale în cauză.

150 Astfel, contrar celor pretinse de reclamantă, faxul trimis de domnul B. domnului D. (la Dimon International, o filială a grupului Dimon stabilită în Statele Unite) la 14 decembrie 1998, menționat în considerentul (168) al deciziei atacate, nu avea ca obiect exclusiv un contract de vânzare de tutun procesat încheiat între reclamantă și Deltafina, ci privea și respectivele practici. Acest lucru reiese în mod clar din cel de al treilea paragraf al acestui fax, în care domnul B. arată următoarele:

„Imediat ce voi primi prețurile de la cele patru societăți, vă voi informa cu privire la acest aspect. Totuși, vă pot spune deja că problemele care păreau atât de grave la momentul vizitei pe care ați efectuat-o în Spania au dispărut, întrucât toate societățile au stabilit un preț în jurul valorii convenite de 87 [pesetas spaniole (ESP)] (aproximativ 2 sau 3 ESP) [pe kilogram], acestea fiind prețurile oficiale, chiar dacă presupunem că Cetarsa a efectuat alte plăți către producători ca și noi."

151 Considerentul (179) al deciziei atacate se referă la un raport al domnului B. din data de 5 mai 1998, care era destinat domnului T. și a cărui copie fusese trimisă prin fax în ziua anterioară de domnul B. celorlalți doi membri ai consiliului de administrație al reclamantei. Trebuie să se constate că, în acest raport, care descrie derularea campaniei de achiziție de tutun din anul 1998, se arată în special că „[reclamanta] a contribuit în mod semnificativ la ajungerea la anumite acorduri între societăți pentru a evita războiul prețurilor din anul [anterior]", că „prețurile au fost negociate cu sindicatele și cu [grupurile de producători de tutun]", că, „pentru prima dată, […] [a fost evitat] războiul dintre întreprinderi și fiecare a putut achiziționa cantitățile pe care le dorea" și că „negocierile cu [aceste grupuri] au fost dificile, dar toate întreprinderile și-au menținut punctul de vedere cu seriozitate și cu spirit de colaborare". În raportul menționat se arată de asemenea că reclamanta și WWTE s-au angajat să achiziționeze aceleași cantități de tutun ca și în anul anterior și că procesatorii au convenit să plătească grupurilor de producători avansuri de 35 ESP/kg pentru soiul Virginia și de 45 ESP/kg pentru soiul Burley. În sfârșit, se menționează „oportunitatea

unor alte acorduri în viitor între procesatori". Având în vedere aceste elemente, nu se poate contesta că raportul din 5 mai 1998 făcea trimitere la practicile ilegale în cauză.

152 Această concluzie este valabilă și în ceea ce privește mesajul electronic trimis de domnul B. domnului S. la 30 octombrie 2000, la care face trimitere nota de subsol 217 din decizia atacată. Astfel, în acest mesaj, domnul B. începe prin a aminti că, cu ocazia unei reuniuni organizate în cadrul Anetab, prim-procesatorii discutaseră despre o majorare a prețurilor solicitată de grupurile și sindicatele de producători și conveniseră în unanimitate să nu o accepte. În continuare, domnul B. arată că, cu ocazia unei reuniuni care a avut loc cu aceste grupuri și sindicate, procesatorii și-au menținut poziția și i-au informat în mod clar că resping cererea de majorare cu 20 % pe care aceștia o prezentaseră.

153 În ceea ce privește mesajul electronic trimis de domnul B. domnului S. la 9 mai 2001, menționat în nota de subsol 229 din decizia atacată, în acesta se arată că procesatorii s-au reunit la sediul Anetab „pentru a pregăti discuțiile cu producătorii cu privire la prețuri" și se face astfel referire în mod clar la faptul că procesatorii se înțelegeau cu privire la prețurile de achiziție a tutunului brut.

154 În continuare, precum în cazul „rapoartelor de activitate" și al „rapoartelor de pe teren" citate anterior, este necesar să se considere că Comisia a apreciat în mod întemeiat în considerentul (380) al deciziei atacate că Dimon era informată cu privire la conținutul documentelor menționate la punctele 150-153 de mai sus și, prin urmare, cu privire la practicile ilegale în cauză, chiar dacă, în mod oficial, acestea nu îi erau adresate.

155 Astfel, în ceea ce privește raportul din data de 5 mai 1998 pe care domnul B. îl trimisese domnului T. (a se vedea punctul 151 de mai sus), s-a explicat deja la punctul 144 de mai sus că acesta din urmă acționa în numele Dimon și că avea rolul de intermediar între aceasta și reclamantă. În ceea ce privește faxul din 14 decembrie 1998 (a se vedea punctul 150 de mai sus), care fusese transmis Dimon International, este suficient să se constate că, în replică, reclamanta însăși a arătat că, prin acest fax, urmărea să

comunice anumite informații „noului său acționar". Or, acesta era mai precis Dimon, iar nu Dimon International.

156 În ceea ce privește mesajele electronice din 30 octombrie 2000 și din 9 mai 2001 (a se vedea punctele 152 și 153 de mai sus), acestea fuseseră trimise domnului S. Contrar a ceea ce lasă să se înțeleagă reclamanta, acesta din urmă nu era un simplu angajat al Dimon International Services, ci ocupa o poziție de prim-plan în cadrul grupului Dimon, astfel încât, precum în cazul domnului T., Comisia avea dreptul să considere că acesta acționa în numele societății care se afla la conducerea grupului respectiv, în cazul de față Dimon. Astfel, în răspunsul său din 18 martie 2002 la o solicitare de informații formulată de Comisie, reclamanta a arătat că domnul S. exercita funcția de „director regional al grupului Dimon în Europa". În răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile și în înscrisurile sale, reclamanta a precizat de asemenea că, din anul 2000, domnul S. „ocupa un post de coordonare a operațiunilor în Europa". Anumite precizări conținute în mesajul electronic din 9 mai 2001 și în răspunsul dat de domnul S. la acest mesaj confirmă din nou importanța rolului său în cadrul grupului Dimon. Astfel, în acest mesaj, domnul B. îl informează pe domnul S. și cu privire la o reuniune pe care a avut-o cu președintele Deltafina, în afara celei care avusese loc la sediul Anetab, pentru a discuta despre două aspecte pe care le consideră „foarte importante" și îi aduce la cunoștință că acesta din urmă îi va telefona cât mai curând posibil pentru a se ajunge la un acord cu privire la acest aspect. Prin mesajul electronic din aceeași zi, domnul S. i-a răspuns domnului B. că tocmai vorbise cu președintele Deltafina și că conveniseră să se întâlnească în foarte scurt timp. Acesta i-a comunicat de asemenea domnului B. că era de acord cu propunerile pe care i le făcuse în legătură cu aspectele amintite mai sus.

157 În sfârșit, din lipsa oricărei reacții a Dimon față de participarea reclamantei la încălcare, în condițiile în care era astfel informată cu privire la acest aspect, Comisia putea să deducă în mod legitim că Dimon aproba tacit comportamentul ilegal al filialei sale și să considere că această aprobare constituia un indiciu suplimentar al exercitării unei influențe decisive asupra comportamentului filialei (a se vedea punctul 146 de mai sus).

158 În ceea ce privește corespondența care face parte din a doua dintre categoriile menționate la punctul 147 de mai sus, aceasta este identificată în nota de subsol 304 din decizia atacată. În esență, este vorba despre faxuri sau mesaje electronice schimbate între domnul B., pe de o parte, și domnul T. sau domnul S., pe de altă parte. Pentru motivele deja prezentate la punctele 144 și 156 de mai sus, aceștia din urmă trebuie considerați ca acționând în numele Dimon.

159 O parte din această corespondență privește un contract care datează din septembrie 1998 și care a fost renegociat în 2001 prin care anumite operațiuni de procesare a tutunului desfășurate de reclamantă au fost transferate Cetarsa. Din corespondența menționată reiese în mod clar că acest contract a fost încheiat de domnul B. în numele și pe seama Dimon și că aceasta din urmă, prin intermediul domnilor T. și S., a exercitat în mod efectiv o influență decisivă asupra negocierilor cu privire la respectivul contract.

160 Astfel, în faxul trimis domnului T. la 9 septembrie 1998, după ce a arătat că avusese recent mai multe întâlniri cu Cetarsa pentru a încerca să soluționeze „problemele nerezolvate ale Dimon", domnul B. solicita în mod expres acordul domnului T. cu privire la anumite condiții contractuale menționate în procesul-verbal al uneia dintre întâlniri, anexat la acest fax. Trebuie subliniat că, în respectivul proces-verbal, domnul B. este identificat în mod expres drept reprezentant al Dimon. În același sens, trebuie arătat că, prin faxul din 14 septembrie 1998, domnul B. îl informează pe domnul T. că, „potrivit indicațiilor [sale]", a avut o nouă întâlnire cu Cetarsa și că au fost aduse modificări la contractul care urma să fie semnat cu aceasta din urmă, în privința cărora solicită acordul domnului T. În faxul din 15 septembrie 1998, domnul B. îl informează pe domnul T. că a comunicat Cetarsa propunerea de modificare pe care aceasta din urmă i-o transmisese în ziua anterioară și că acest procesator făcuse o contrapropunere. Domnul B. îl invită pe domnul T. să îi comunice dacă trebuie să o accepte. În sfârșit, trebuie arătat că, în versiunea finală a contractului încheiat cu Cetarsa, pe care domnul B. a trimis-o domnului T. prin faxul din 18 septembrie 1998, Dimon s-a identificat în mod expres ca fiind una dintre cele două părți la contract și l-a identificat pe domnul B. ca reprezentant al său.

161 De asemenea, trebuie arătat că, în mesajul electronic din 3 aprilie 2001, domnul B. l-a informat pe domnul S. cu privire la derularea renegocierii contractului menționat la punctul 160 de mai sus, și-a exprimat temerea că Cetarsa ar putea pretinde Dimon aceleași condiții pe care le convenise cu domnul M., președintele Deltafina, în cadrul unui contract încheiat cu acesta din urmă în numele Universal și l-a invitat, prin urmare, pe domnul S. să ia legătura cu domnul M. Din mesajul electronic din ziua următoare adresat de domnul S. domnului B. reiese că primul a încercat efectiv să îl contacteze pe domnul M.

162 În sfârșit, trebuie observat că, în mesajul electronic din 7 martie 2001, domnul B. îl informează pe domnul S. cu privire la o întâlnire care, „astfel cum s-a convenit la Camberley" (care este sediul Dimon International Services din Regatul Unit), a avut loc în ziua anterioară cu un reprezentant al Cetarsa și în cursul căreia au discutat în special despre anumite aspecte ale contractului în curs de renegociere cu aceasta din urmă.

163 O altă parte a corespondenței care se încadrează în cea de a doua dintre categoriile menționate la punctul 147 de mai sus privește un contract prin care Deltafina achiziționează o mare parte din tutunul procesat de reclamantă. Astfel, în faxul din 14 septembrie 1998, domnul T. solicită domnului B. să îi ofere precizări cu privire la anumite prețuri și la alte condiții convenite în cadrul acestui contract. Prin faxul din aceeași zi, domnul B. i-a furnizat aceste precizări domnului T. De asemenea, în faxul din 14 decembrie 1998 menționat la punctul 150 de mai sus, pe lângă referirile făcute la practicile ilegale în cauză, domnul B. răspunde la o întrebare pe care domnul D. – care era în special membru al consiliului de administrație al reclamantei – i-o adresase cu privire la executarea acestui contract. În sfârșit, mesajul electronic din 9 mai 2001 menționat la punctele 153 și 156 de mai sus dovedește nu numai că Dimon era informată cu privire la practicile respective, ci și că aceasta exercita o influență asupra relațiilor comerciale dintre reclamantă și Deltafina.

164 În ceea ce privește argumentul reclamantei potrivit căruia corespondența examinată la punctele 158-163 de mai sus nu are nicio legătură cu achizițiile de tutun brut, aceasta este lipsit de pertinență. Astfel, autonomia unei filiale în raport cu societatea-mamă a acesteia nu trebuie apreciată exclusiv din perspectiva activității sale în domeniul

produselor vizate de încălcare. Astfel cum s-a arătat deja la punctul 102 de mai sus, pentru a determina dacă o filială își stabilește în mod autonom comportamentul pe piață, trebuie luate în considerare toate elementele pertinente referitoare la legăturile organizatorice, economice și juridice care unesc filiala și societatea-mamă, care pot varia în funcție de fiecare caz în parte și nu pot face, așadar, obiectul unei enumerări exhaustive.

165 În sfârșit, în ceea ce privește al treilea tip de corespondență dintre cele menționate la punctul 147 de mai sus, acesta este detaliat în nota de subsol 305 din decizia atacată.

166 Este vorba despre mesaje electronice adresate de domnul B. domnului S., care, astfel cum Comisia precizează în considerentul (379) al deciziei atacate, privesc, mai general, condițiile de achiziție a tutunului brut și cadrul normativ aplicabil în Spania. Aceste mesaje sunt pertinente în măsura în care demonstrează că Dimon, prin intermediul domnului S., urmărea îndeaproape situația de pe piața spaniolă.

— Cu privire la argumentele invocate de reclamantă pentru a demonstra că acționa în mod autonom pe piață

167 Mai întâi, trebuie arătat că reclamanta își întemeiază o mare parte din raționament pe teza potrivit căreia influența decisivă pe care o societate-mamă trebuie să o exercite pentru a se stabili în sarcina acesteia răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala sa trebuie să privească activități care sunt legate în mod direct de respectiva încălcare, în speță, achiziția de tutun brut. Or, pentru motivele prezentate la punctele 102 și 164 de mai sus, această teză nu poate fi primită.

168 Astfel, afirmația reclamantei potrivit căreia nicio societate din grupul Dimon nu exercita un control asupra activităților sale de achiziție a tutunului brut, în afara faptului că – astfel cum rezultă din următoarele considerații – nu este exactă, nu poate fi suficientă pentru a dovedi că aceasta din urmă acționa în mod autonom pe piață în cursul perioadei ulterioare dobândirii sale de către Dimon. Aceeași situație se regăsește și în ceea ce privește afirmația sa potrivit căreia aceasta nu a consultat nici pe Dimon, nici o altă societate din grupul Dimon în ceea ce privește politica sa de achiziție a tutunului brut. Aceste afirmații sunt cu atât mai puțin concludente cu cât, astfel cum rezultă din documentele examinate la punctele 158-163 de mai sus, Dimon, prin intermediul domnului T. sau al domnului S., intervenea în mod activ în alte aspecte ale politicii comerciale a reclamantei, și anume subcontractarea anumitor operațiuni de procesare a tutunului brut și vânzarea tutunului procesat.

169 De asemenea, trebuie respins de la bun început argumentul reclamantei întemeiat pe faptul că Comisia nu a demonstrat suficient că Dimon – sau orice altă societate din grupul Dimon – i-a dat vreo instrucțiune să săvârșească încălcarea sau era implicată în mod direct în aceasta. Prin urmare, astfel cum s-a arătat deja la punctul 103 de mai sus, nu o relație de instigare privind încălcarea între societatea-mamă și filiala sa, nici, cu atât mai puțin, o implicare a celei dintâi în respectiva încălcare, ci faptul că acestea constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE permite Comisiei să adreseze societății-mamă decizia prin care se aplică amenzi.

170 În continuare, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe faptul că Intabex, atunci când a achiziționat întreprinderea reclamantă, a decis să înlocuiască trei dintre cei patru membri ai consiliului de administrație al acesteia din urmă, departe de a infirma temeinicia tezei Comisiei, acest argument urmărește să demonstreze mai degrabă, astfel cum s-a arătat deja la punctul 145 de mai sus, că Dimon nu avea intenția să acorde autonomie totală reclamantei, ci intenționa să supervizeze activitățile acesteia din urmă, astfel încât acestea să se dezvolte potrivit politicii comerciale a grupului Dimon. În această privință, trebuie amintit că, pe de o parte, Intabex era controlată în proporție de 100 % de Dimon și deținea doar o participație de natură pur financiară la capitalul reclamantei și, pe de altă parte, doi dintre membrii noi ai consiliului de

administrație al acesteia din urmă, în momentul în care au fost numiți de Intabex, exercitau deja atribuții în cadrul altor societăți din grupul Dimon (a se vedea punctul 143 de mai sus).

171 În ceea ce privește faptul că, atunci când reclamanta a fost achiziționată de Intabex, pe de o parte, domnul B. a fost menținut în funcția de președinte al consiliului de administrație și, pe de altă parte, vechea sa echipă responsabilă de conducerea și gestionarea achizițiilor a rămas pe aceeași poziție, acest lucru nu demonstrează ca atare că reclamanta acționa în mod autonom pe piață, chiar și în ceea ce privește numai activitățile sale de achiziție a tutunului brut. Astfel, pe de o parte, după cum a indicat reclamanta în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, acest fapt rezulta dintr-o opțiune a Dimon, iar nu a reclamantei înseși. Pe de altă parte, este perfect normal ca un grup internațional, atunci când dobândește întregul capital social al unei societăți care își desfășoară activitatea pe o piață națională determinată pe care nu a fost prezent înainte niciodată – precum era situația grupului Dimon – să mențină în funcție unii dintre vechii directori ai acestei societăți, precum și echipa care era responsabilă înainte de achizițiile sale.

172 În sfârșit, referitor la contractul de conducere, deși este adevărat că acesta îi conferă domnului B. competențe extinse în ceea ce privește administrarea reclamantei și îndeosebi achizițiile de tutun brut, nu este mai puțin adevărat că la articolul 1 alineatul (1) din acesta se prevede în mod expres că domnul B. este obligat să acționeze cu respectarea, printre altele, a „metodelor și a procedurilor care îi sunt impuse de consiliul de administrație [al reclamantei]”. În plus, la articolul 1 alineatul (2) din contractul de conducere se prevede obligația domnului B. de a „informa în mod constant și detaliat [acest consiliu de administrație] cu privire la dezvoltarea activităților societății și [de a] pregăti și prezenta la datele și în formatul care îi sunt indicate rapoartele pe care [respectivul] consiliu de administrație le-ar putea solicita”. Este, așadar, clar că, în exercitarea atribuțiilor sale, inclusiv a celor referitoare la achizițiile de tutun brut, domnul B. era supus în continuare controlului exercitat de consiliul de administrație al reclamantei, precum și directivelor pe care acesta i le putea adresa. La întrebarea adresată de Tribunal în ședință cu privire la acest subiect, reclamanta a admis de altfel în mod expres că, precum în cazul oricărei alte societăți din Spania, consiliul său de administrație avea competența de a respinge, de a modifica sau de a anula deciziile directorului său general. Faptul, presupunându-l dovedit, că, în practică, consiliul de

administrație al reclamantei nu a procedat niciodată în acest mod, nici nu a elaborat „metode" sau „proceduri" precum cele avute în vedere mai sus nu schimbă cu nimic faptul că, contrar a ceea ce lasă să se înțeleagă aceasta din urmă, domnul B. nu beneficia de o totală libertate de acțiune în ceea ce privește administrarea societății, nici în ceea ce privește politica acesteia de achiziție de tutun brut. Trebuie adăugat că atribuirea de competențe realizată în favoarea domnului B. în contractul de conducere nu era cu nimic excepțională și nu deosebea cu nimic reclamanta de alte societăți de drept spaniol, contrar susținerilor acesteia din urmă. Astfel, este destul de obișnuit ca consiliul de administrație al unei societăți să nu se ocupe de activitățile curente ale acesteia.

173 Având în vedere constatarea de la punctul 145 de mai sus, potrivit căreia Dimon, prin intermediul membrilor pe care îi desemnase în consiliul de administrație al reclamantei și în special al domnului T., superviza activitățile acesteia, argumentele întemeiate pe contractul de conducere și competențele atribuite domnului B. nu pot fi convingătoare. În același sens, în ceea ce privește, mai general, faptul că reclamanta dispune de propria sa conducere locală, trebuie să se considere, astfel cum sugerează și Comisia, că nu dovedește, în sine, că aceasta își stabilește comportamentul pe piață în mod autonom în raport cu societatea sa mamă. Astfel, în speță, deși, desigur, reclamanta se afla într-o asemenea situație, nu este mai puțin adevărat că aceasta acționa sub controlul Dimon și că aceasta din urmă avea chiar un rol activ în anumite aspecte ale politicii sale comerciale (a se vedea în special punctele 158-163 de mai sus).

174 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că Comisia a decis în mod întemeiat în sensul existenței, începând cu 18 noiembrie 1997, a unei entități economice unice constituite din reclamantă și Dimon și, în consecință, a considerat-o pe aceasta din urmă răspunzătoare în solidar pentru încălcare, precum și pentru plata amenzii și a inclus-o printre destinatarii deciziei atacate.

175 Având în vedere principiile amintite la punctele 109-111 de mai sus, trebuie să se concluzioneze că, pentru a calcula plafonul de 10 % prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, tot în mod întemeiat, Comisia s-a bazat pe cifra de afaceri consolidată realizată de Dimon în 2003, anul precedent celui în care a fost adoptată decizia atacată.

176 Primul aspect al primului motiv trebuie, așadar, să fie respins ca nefondat.

2. *Cu privire la al treilea aspect, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament și pe nemotivare*

a) Argumentele părților

177 În primul rând, reclamanta susține că, abia în memoriul în apărare, Comisia a expus pentru prima dată, cu încălcarea obligației de motivare, considerațiile pentru care Dimon trebuia considerată răspunzătoare în solidar pentru comportamentul ilicit în cauză. Ea subliniază în special că, nici în comunicarea privind obiecțiunile, nici în decizia atacată, Comisia nu s-a întemeiat în această privință pe faptul că domnul T. era unul dintre membrii consiliului său de administrație și un „director important" al Dimon, că domnul T. comunica acesteia din urmă o copie a rapoartelor pe care le primea de la domnul B. și că asigura exercitarea efectivă a unei influențe decisive de către Dimon asupra reclamantei.

178 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia a apreciat pe baza unor criterii „radical diferite" eventuala răspundere a societăților-mamă ale Taes și Cetarsa, pe de o parte, și cea a societății sale mamă, pe de altă parte, încălcând astfel principiul egalității de tratament.

179 Comisia susține că al treilea aspect al primului motiv trebuie respins ca inadmisibil, pentru motivul că cele două critici care îl compun sunt noi.

180 În orice caz, aceste două critici ar fi nefondate.

b) Aprecierea Tribunalului

181 În primul rând, în ceea ce privește critica întemeiată pe o pretinsă încălcare a principiului egalității de tratament, este suficient să se constate că este vorba despre un motiv nou, formulat pentru prima dată în stadiul replicii, care nu se întemeiază pe elemente de drept sau de fapt care au apărut pe parcursul procedurii. În consecință, acesta trebuie respins ca inadmisibil, în temeiul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură.

182 În al doilea rând, în ceea ce privește critica întemeiată pe o pretinsă nemotivare, este necesar să se constate că de asemenea doar în replică reclamanta a invocat, pentru prima dată, această critică. Totuși, această împrejurare nu atrage consecința că Tribunalul nu o poate examina în speță. Astfel, în cadrul unei acțiuni în anulare, motivul întemeiat pe lipsa motivării sau pe o motivare insuficientă a unui act constituie un motiv de ordine publică care poate și chiar trebuie să fie invocat din oficiu de instanța Uniunii și care, în consecință, poate fi invocat de părți în orice stadiu al procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2001, Krupp Thyssen Stainless și Acciai speciali Terni/Comisia, T-45/98 și T-47/98, Rec., p. II-3757, punctul 125).

183 Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea impusă de articolul 253 CE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea

persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acest act. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea Curții din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 63 și jurisprudența citată, și Hotărârea Hoek Loos/Comisia, punctul 110 de mai sus, punctul 58).

184 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când o decizie în care este aplicat articolul 81 CE privește o pluralitate de destinatari și se pune problema imputabilității încălcării, aceasta trebuie să cuprindă o motivare suficientă în raport cu fiecare dintre destinatari, în special cu aceia dintre ei care, potrivit deciziei respective, trebuie să poarte răspunderea pentru această încălcare (Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 1994, AWS Benelux/Comisia, T-38/92, Rec., p. II-211, punctul 26, și Hotărârea din 27 septembrie 2006, Akzo Nobel/Comisia, T-330/01, Rec., p. II-3389, punctul 93).

185 În speță, din rezumatul părții din decizia atacată referitoare la destinatarii săi care figurează la punctele 27-37 de mai sus, precum și din constatările de la punctele 114-129 de mai sus reiese că, în decizia atacată, Comisia a furnizat o justificare suficientă a motivelor pentru care decisese să stabilească răspunderea pentru încălcarea săvârșită de reclamantă în sarcina Dimon. Făcând trimitere la jurisprudența Curții și a Tribunalului, Comisia a prezentat astfel principiile pe care intenționa să le aplice pentru a stabili respectivii destinatari. În ceea ce o privește în special pe Dimon, mai întâi, Comisia a arătat că, începând cu al doilea semestru al anului 1997, aceasta deținea totalitatea capitalului reclamantei. În continuare, ea a considerat că era dovedit că Dimon exercita în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului reclamantei, întemeindu-se în această privință nu numai pe prezumția rezultată din deținerea

totalității capitalului filialei, ci și pe anumite elemente suplimentare care confirmau respectiva prezumție. În sfârșit, Comisia a considerat că niciunul dintre argumentele invocate de Dimon în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile nu permitea să se ajungă la o concluzie contrară.

186 Pe de altă parte, reclamanta nu poate pretinde în mod serios că, înainte să fi luat cunoștință de memoriul în apărare al Comisiei, nu putea înțelege că aceasta aprecia că domnul T. trebuia considerat ca acționând ca intermediar pentru Dimon. Astfel, pe de o parte, cea mai mare parte a documentelor identificate în mod expres în notele de subsol 303 și 304 din decizia atacată era adresată domnului T. Pe de altă parte, atât în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, cât și în cererea introductivă, reclamanta a prezentat observații detaliate cu privire la rolul și la funcțiile domnului T. în cadrul grupului Dimon, insistând în special asupra faptului că acesta nu era în măsură să exercite o influență decisivă în numele Dimon asupra comportamentului filialei sale.

187 În consecință, al treilea aspect al primului motiv trebuie respins în parte ca inadmisibil și în parte ca nefondat.

3. *Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității, în ceea ce privește consecințele întinderii răspunderii în solidar pentru plata amenzii*

a) Argumentele părților

188 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, invocat în subsidiar, reclamanta critică faptul că, atunci când a calculat cuantumul amenzii sale, Comisia nu a dedus nicio consecință din constatarea sa, menționată în considerentul (386) al

deciziei atacate, potrivit căreia Dimon nu putea fi considerată răspunzătoare în solidar cu reclamanta pentru încălcare în ceea ce privește perioada anterioară celui de al doilea semestru al anului 1997. Reclamanta susține că acest calcul trebuia efectuat prin realizarea unei distincții între perioada anterioară datei de 18 noiembrie 1997, data dobândirii sale de către Intabex, și perioada ulterioară acestei date.

189 Astfel, pe de o parte, în ceea ce privește prima perioadă, reclamanta apreciază că Comisia nu era îndreptățită să aplice la cuantumul de plecare al amenzii sale un coeficient multiplicator de 2 în scopul descurajării, întrucât atunci nu făcea parte dintr-o multinațională și nu era supusă influenței decisive a Dimon. Reclamanta adaugă că, o dată ce cuantumul amenzii corespunzător încălcării săvârșite în cursul anilor 1996 și 1997 va fi fost calculat, va mai fi necesar să se verifice dacă „plafonul sancțiunii care [îi] putea fi aplicată […] în mod individual, în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 (816 381 de euro, respectiv 10 % din cifra [sa] de afaceri […] pentru exercițiul financiar 2003-2004) nu este depășit".

190 Pe de altă parte, reclamanta consideră că cuantumul amenzii corespunzător celei de a doua perioade ar fi trebuit calculat prin deducerea din cuantumul amenzii care i-a fost aplicată a sumei pe care reclamanta trebuie să o plătească singură pentru primii doi ani ai încălcării. Reclamanta adaugă că, pentru motivele prezentate în cadrul celui de al doilea motiv, nu era necesar să aplice un coeficient multiplicator în scopul descurajării.

191 Comisia consideră că al doilea aspect trebuie respins ca nefondat.

b) Aprecierea Tribunalului

192 Chiar dacă presupunem că Dimon nu a putut fi considerată răspunzătoare în solidar cu reclamanta pentru încălcarea în cauză în ceea ce privește perioada anterioară datei de 18 noiembrie 1997, se impune totuși constatarea că această împrejurare nu are consecințe asupra cuantumului amenzii aplicate acesteia din urmă.

193 În această privință, trebuie să se arate că, chiar dacă reclamanta a fost achiziționată în mod real de Dimon, prin intermediul Intabex, abia la 18 noiembrie 1997, nu este mai puțin adevărat că aceasta este vinovată de participarea la înțelegerea procesatorilor – care constituie o încălcare unică și continuă (a se vedea punctul 21 de mai sus) – pe toată perioada încălcării, respectiv de la 13 martie 1996. Prin urmare, nu exista niciun motiv să se efectueze un calcul separat al cuantumului amenzii sale pentru perioada anterioară datei de 18 noiembrie 1997, pe de o parte, și pentru perioada ulterioară acestei date, pe de altă parte, și, în consecință, să i se aplice o amendă compusă din două sume distincte pentru fiecare din aceste perioade.

194 De asemenea, împrejurarea invocată de reclamantă nu are nicio incidență asupra aplicării coeficientului multiplicator de 2 în scopul descurajării la cuantumul de plecare al amenzii reclamantei. Astfel, după cum se va prezenta mai în detaliu în continuare cu ocazia examinării celui de al doilea motiv, întemeindu-se – în mod corect – pe dimensiunea și pe resursele globale ale întreprinderii în cauză – și anume, astfel cum s-a demonstrat mai sus cu ocazia examinării primului aspect al primului motiv, entitatea economică constituită din reclamantă și Dimon, societatea care se află la conducerea grupului Dimon – în 2003, anul precedent celui în care a fost adoptată decizia atacată, Comisia a decis să aplice acest coeficient. Prin urmare, faptul că, înainte de 18 noiembrie 1997, Dimon nu forma una și aceeași entitate economică cu reclamanta și nu putea fi, pentru acest motiv, considerată răspunzătoare în solidar cu aceasta din urmă pentru încălcare este total lipsit de pertinență.

195 Aceeași situație de regăsește în ceea ce privește plafonul de 10% prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, acesta fiind calculat pe baza cifrei de afaceri globale realizate de întreprinderea în cauză în cadrul exercițiului financiar anterior adoptării deciziei Comisiei (a se vedea punctele 109-111 de mai sus). În speță, astfel cum s-a demonstrat cu ocazia examinării primului aspect al primului motiv, din moment ce Comisia era îndreptățită să țină seama de cifra de afaceri consolidată realizată de Dimon în anul 2003 pentru a calcula acest plafon, este cu totul irelevant că aceasta din urmă nu poate fi considerată răspunzătoare în solidar pentru încălcare în ceea ce privește perioada anterioară datei de 18 noiembrie 1997.

196 În consecință, al doilea aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

197 Având în vedere considerațiile ce precedă, primul motiv nu poate fi admis. Prin urmare, trebuie respinse concluziile prin care se solicită anularea în parte a deciziei atacate.

B — *Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament*

1. *Argumentele părților*

198 Reclamanta susține că Comisia a încălcat principiul egalității de tratament prin aplicarea unui coeficient multiplicator în scopul descurajării la cuantumul de plecare al amenzii sale, iar nu la cel al amenzii stabilite pentru Taes și Deltafina.

199 Reclamanta susține că Comisia s-a întemeiat pe faptul că face parte dintr-o multinațională cu o forță economică și financiară considerabilă pentru a aplica un astfel de coeficient în cazul său. Utilizarea locuțiunii adverbiale „[î]n plus" în ultima teză a considerentului (422) al deciziei atacate (a se vedea punctul 48 de mai sus) ar demonstra că împrejurarea că aceasta a acționat, după cum se pretinde, sub influența decisivă a societății sale mamă este o justificare formulată doar cu titlu pur accesoriu.

200 Reclamanta arată că Taes și Deltafina fac parte dintr-un grup de societăți a căror forță economică și financiară este de departe superioară față de cea a grupului Dimon. Prin urmare, cuantumul de plecare al amenzii aplicate acestor două societăți ar fi trebuit să fie de asemenea majorat în scopuri disuasive.

201 Reclamanta adaugă că, chiar dacă ar trebui să se accepte că Comisia putea stabili un coeficient multiplicator numai prin luarea în considerare a cifrei de afaceri a întreprinderilor declarate răspunzătoare pentru încălcare, principiul egalității de tratament ar fi încălcat. Reclamanta observă că Comisia nu a ținut, astfel, seama de cifra de afaceri realizată de Deltafina pentru a aplica la cuantumul de plecare al amenzii aplicate Taes un coeficient multiplicator, în condițiile în care și prima participase la încălcare.

202 Cu titlu subsidiar, reclamanta solicită Tribunalului reducerea coeficientului multiplicator care a fost aplicat la cuantumul de plecare al amenzii sale pentru motivul că acesta ar fi disproporționat în raport cu cel aplicat în cazul WWTE.

203 Având în vedere considerațiile de mai sus, reclamanta solicită Tribunalului reexaminarea calculului cuantumului amenzii care i-a fost aplicată, prin anularea coeficientului multiplicator sau, cu titlu subsidiar, prin reducerea cuantumului acesteia.

204 Comisia contestă că a încălcat principiul egalității de tratament prin aplicarea unui coeficient multiplicator la cuantumul de plecare stabilit pentru reclamantă, iar nu și la cel stabilit pentru Taes și Deltafina.

2. *Aprecierea Tribunalului*

205 Cu privire la noțiunea de descurajare, este necesar să se amintească faptul că aceasta constituie unul dintre elementele care trebuie luate în considerare la calculul cuantumului amenzii. Potrivit unei jurisprudențe constante, amenzile aplicate pentru încălcarea articolului 81 CE, precum cele prevăzute la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, au drept obiect reprimarea actelor nelegale ale întreprinderilor în cauză, precum și descurajarea atât a întreprinderilor în discuție, cât și a altor operatori economici să încalce, în viitor, normele dreptului concurenței (Hotărârea Curții din 29 iunie 2006, Showa Denko/Comisia, C-289/04 P, Rec., p. I-5859, punctul 16).

206 Obiectivul de descurajare este evocat în special la punctul 1 A al patrulea paragraf din liniile directoare, potrivit căruia „este necesar […] să se fixeze amenda la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator”.

207 De asemenea, trebuie amintit că dimensiunea și puterea economică a întreprinderii în cauză constituie factori care pot fi luați în considerare la calcularea amenzii și, în consecință, la stabilirea coeficientului multiplicator prin care se urmărește să se asigure un efect descurajator al amenzii (a se vedea Hotărârea Showa Denko/Comisia, punctul 205 de mai sus, punctele 16 și 29 și jurisprudența citată).

208 Luarea în considerare a dimensiunii și a resurselor globale ale întreprinderii în cauză pentru a asigura un efect descurajator al amenzii se explică prin impactul urmărit în ceea ce privește întreprinderea respectivă, întrucât sancțiunea nu trebuie să fie neglijabilă în special din perspectiva capacității financiare a acesteia.

209 Curtea a hotărât astfel că Tribunalul putea în mod întemeiat să considere că o întreprindere, având în vedere cifra de afaceri globală „enormă" a acesteia în raport cu cea a celorlalți membri ai unei înțelegeri, ar mobiliza mai ușor fondurile necesare pentru plata amenzii, ceea ce justifica, pentru un efect de descurajare suficient al acesteia, aplicarea unui coeficient de multiplicare (Hotărârea Showa Denko/Comisia, punctul 205 de mai sus, punctul 18). Curtea a ajuns la această concluzie după ce a amintit că subliniase deja pertinența luării în considerare a cifrei de afaceri globale a fiecărei întreprinderi care face parte dintr-o înțelegere în scopul stabilirii cuantumului amenzii (a se vedea Hotărârea Showa Denko/Comisia, punctul 205 de mai sus, punctul 17 și jurisprudența citată).

210 În speță, Comisia a aplicat un coeficient multiplicator de 2 (respectiv o majorare de 100 %) la cuantumul de plecare al amenzii stabilite pentru reclamantă și de 1,5 (respectiv o majorare de 50 %) la cel stabilit pentru WWTE, întemeindu-se pe dimensiunea grupurilor din care fac parte acești doi procesatori, precum și pe „dimensiunea acestora comparată în raport cu ceilalți procesatori" [considerentul (423) al deciziei atacate]. Pentru a aprecia dimensiunea acestor grupuri, Comisia a luat în considerare cifra de afaceri consolidată realizată în anul 2003 de societatea care conducea grupurile respective (același considerent).

211 Prin aceste majorări se urmărea, potrivit considerentului (422) al deciziei atacate, să se asigure amenzii un efect suficient de descurajator. Astfel, Comisia a apreciat că un cuantum de plecare al amenzii care reflectă numai poziția pe piață nu ar fi suficient de descurajator în cazul reclamantei și al WWTE. În această privință, Comisia a subliniat că, deși acestea din urmă dețineau numai cote de piață relativ puțin ridicate pe piața spaniolă a achiziției tutunului brut, acestea făceau totuși parte din multinaționale cu o

„forță economică și financiară considerabilă” și, „[î]n plus, acționa[seră] sub influența decisivă a societăților-mamă respective” (același considerent, a doua și a treia teză).

212 Argumentele invocate de reclamantă sunt neîntemeiate atât în fapt, cât și în drept.

213 În primul rând, contrar celor susținute de reclamantă, simplul fapt că reclamanta face parte dintr-un grup de societăți cu o forță economică și financiară considerabilă nu a fost cel care a determinat Comisia să majoreze cuantumul de plecare al amenzii sale pentru a asigura un efect suficient de descurajator al amenzii. Dacă, desigur, prin această majorare se urmărea să se țină seama de dimensiunea și de resursele globale ale grupului Dimon, nu este mai puțin adevărat că Comisia a efectuat această majorare numai pentru că reclamanta, în afara faptului de a face parte din acest grup, forma cu societatea care se afla la conducerea acestui grup o entitate economică unică sau, cu alte cuvinte, una și aceeași întreprindere în sensul articolului 81 CE. Astfel, se impune constatarea că, având în vedere jurisprudența menționată la punctele 99-103 și în considerentele (377)-(386) ale deciziei atacate, în care Comisia a intenționat să dovedească faptul că reclamanta și Dimon constituiau, împreună, una și aceeași întreprindere, ultimele două teze ale considerentului (422) al acestei decizii (a se vedea punctul 211 de mai sus) trebuie coroborate și pot fi înțelese numai în acest sens.

214 În al doilea rând, atunci când, precum în speță, Comisia utilizează, ca elemente de apreciere pentru a decide să aplice un coeficient multiplicator în scopul descurajării, dimensiunea și resursele globale ale întreprinderii în cauză, această din urmă întreprindere nu poate îngloba astfel societatea-mamă a societății care a săvârșit încălcarea

normelor comunitare de concurență decât în ipoteza în care aceasta exercită efectiv o influență decisivă asupra comportamentului respectivei societăți.

215 Întreprinderea ale cărei dimensiune și resurse globale sunt luate astfel în considerare se confundă în mod necesar cu întreprinderea în sensul articolului 81 CE, precum este definită de jurisprudență. Astfel cum s-a arătat deja la punctul 208 de mai sus, luarea în considerare a acestor elemente pentru a asigura un efect suficient de descurajator al amenzii se explică prin impactul urmărit în ceea ce privește întreprinderea căreia i se aplică această amendă. Obiectivul urmărit este de a garanta caracterul eficient al amenzii prin adaptarea cuantumului acesteia în considerarea resurselor globale ale respectivei întreprinderi și a capacității acesteia de a mobiliza fondurile necesare pentru plata amenzii. Or, în ipoteza în care societatea care a săvârșit încălcarea se comportă în mod autonom pe piață și constituie, așadar, singură, o întreprindere, acest obiectiv nu poate viza, în mod logic, în raport cu această autonomie, decât societatea respectivă, iar nu, în plus, alte societăți ale grupului din care ar face parte. Dacă, într-o astfel de ipoteză, Comisia ar trebui să țină seama de dimensiunea și de puterea economică a grupului menționat pentru a decide să aplice un coeficient multiplicator în scopul descurajării, nu numai că efectul descurajator urmărit s-ar exercita în fapt asupra unei alte entități decât întreprinderea răspunzătoare pentru încălcare, ci, în plus, amenda ar putea fi considerată excesivă, în special în raport cu capacitatea financiară a acestei întreprinderi, și aceasta cu încălcarea principiului proporționalității.

216 În al treilea rând, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea Sermide, punctul 133 de mai sus, punctul 28, și Hotărârea BPB de Eendracht/Comisia, punctul 133 de mai sus, punctul 309).

217 În speță, reclamanta, pe de o parte, și Taes și Deltafina, pe de altă parte, nu se aflau în situații comparabile, în măsura în care societatea-mamă a reclamantei, spre deosebire de societățile-mamă ale Taes și Deltafina, a fost considerată răspunzătoare în solidar pentru încălcarea săvârșită de filiala sa, în condițiile în care aceasta exercita în mod efectiv o influență decisivă asupra politicii comerciale a acesteia [a se vedea considerentele (18) și (375)-(386), precum punctele 32-36 de mai sus]. În temeiul principiilor amintite la punctele 99-103 de mai sus, s-a considerat, așadar, că reclamanta și Dimon formează, împreună, una și aceeași întreprindere în sensul articolului 81 CE, ale cărei dimensiune și resurse globale au determinat aplicarea unui coeficient multiplicator în scopul descurajării.

218 Pentru aceleași motive, reclamanta nu poate reproșa Comisiei faptul că nu a ținut seama de cifra de afaceri realizată de Deltafina pentru a aplica un coeficient multiplicator la cuantumul de plecare al amenzii aplicate Taes. Astfel, Comisia nu a apreciat niciodată că Deltafina era în măsură să exercite o influență decisivă asupra comportamentului societății sale soră Taes și nici *a fortiori* că aceasta exercita efectiv o asemenea influență. Întrucât nu s-a considerat că aceste două societăți formează, împreună, o entitate economică unică, nu s-ar fi putut ține seama de dimensiunea și de resursele primeia dintre acestea pentru a decide să se aplice un coeficient multiplicator în scopul descurajării la cuantumul de plecare al celei de a doua.

219 În al patrulea rând, se poate concluziona dintr-o simplă comparație între cifra de afaceri realizată de Dimon în anul 2003, respectiv 1 271 700 000 USD, și cea realizată de SCC, ultima societate-mamă a WWTE, în cursul aceluiași an, respectiv 993 716 000 USD, că coeficientul multiplicator de 2 aplicat în cazul Dimon nu este vădit disproporționat în raport cu cel de 1,5 aplicat în cazul WWTE.

220 Din considerațiile de mai sus rezultă că al doilea motiv trebuie respins ca nefondat și că, în consecință, nu este necesar să se elimine sau să se reducă coeficientul multiplicator aplicat în scopul descurajării la cuantumul de plecare al amenzii reclamantei.

C — *Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime*

1. *Argumentele părților*

221 Reclamanta pretinde că a încetat să participe la încălcare de îndată ce a intervenit Comisia și îi reproșează acesteia din urmă că a adus atingere încrederii sale legitime, întrucât, la stabilirea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată, a omis să rețină această circumstanță atenuantă, conform punctului 3 din liniile directoare și conform practicii sale decizionale.

222 În replică, reclamanta susține că, deși este adevărat că, în cadrul Regulamentului nr. 1/2003, Comisia dispune de o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului amenzilor, acest lucru nu înseamnă totuși că se poate îndepărta de normele pe care și le-a impus singură, în speță cele prevăzute de liniile directoare. Reclamanta recunoaște că Comisia nu este obligată să acorde în mod automat o reducere a amenzii și nici să rețină o circumstanță atenuantă, însă apreciază că, în schimb, în prezența unor indicii privind existența unei astfel de circumstanțe, aceasta trebuie să o ia în considerare și să indice, în cadrul deciziei sale, motivele pentru care apreciază că circumstanța respectivă justifică sau nu justifică o reducere a amenzii.

223 Pe de altă parte, reclamanta susține că Comisia nu poate pretinde că luarea în considerare, ca circumstanță atenuantă, a încetării unei încălcări de îndată ce ea a intervenit nu este adecvată atunci când a avut loc încălcarea gravă și intenționată a normelor de concurență și nici că această încetare a avut un efect pozitiv asupra duratei respectivei încălcări.

224 Având în vedere considerațiile precedente, reclamanta solicită Tribunalului reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.

225 Comisia contestă argumentele invocate de reclamantă.

2. *Aprecierea Tribunalului*

226 În cererea introductivă, reclamanta reproșează Comisiei că nu a reținut ca circumstanță atenuantă în cazul său faptul, invocat în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, că pusese capăt încălcării de îndată ce a intervenit aceasta din urmă.

227 În această privință, trebuie amintit că, la stabilirea cuantumului amenzilor, Comisia trebuie să se conformeze, în principiu, propriilor linii directoare. Cu toate acestea, în liniile directoare nu se arată că fiecare dintre circumstanțele atenuante enumerate la punctul 3 din aceste linii directoare trebuie luată întotdeauna în considerare de către Comisie în mod separat și aceasta nu este obligată să acorde în mod automat o reducere suplimentară în acest temei, caracterul adecvat al unei eventuale reduceri a amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante trebuind să fie apreciat din punct de vedere global, ținând seama de ansamblul circumstanțelor pertinente. Astfel, adoptarea liniilor directoare nu a lipsit de relevanță jurisprudența anterioară potrivit căreia Comisia dispune de o putere de apreciere care îi permite să ia sau să nu ia în considerare

anumite elemente atunci când stabilește, în special în funcție de circumstanțele din speță, cuantumul amenzilor pe care intenționează să le aplice. Astfel, în absența din liniile directoare a unei dispoziții imperative privind circumstanțele atenuante care pot fi avute în vedere, trebuie să se considere că Comisia a păstrat o anumită marjă pentru a aprecia în mod global importanța unei eventuale reduceri a cuantumului amenzilor în temeiul circumstanțelor atenuante (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, T-259/02-T-264/02 și T-271/02, Rec., p. II-5169, punctul 473 și jurisprudența citată).

228 Potrivit punctului 3 a treia liniuță din liniile directoare, „încetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia (în special atunci când desfășoară verificări)" este una dintre circumstanțele atenuante.

229 Totuși, potrivit unei jurisprudențe consacrate, această încetare nu poate, în mod logic, să constituie o circumstanță atenuantă decât dacă există motive să se presupună că întreprinderile în cauză au fost determinate să înceteze comportamentele lor anticoncurențiale prin intervențiile în discuție, cazul în care încălcarea încetase deja anterior datei primelor intervenții ale Comisiei nefiind acoperit de această dispoziție din liniile directoare (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Dalmine/Comisia, T-50/00, Rec., p. II-2395, punctele 328 și 329, menținută în recurs prin Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Dalmine/Comisia, C-407/04 P, Rep., p. I-829, punctul 158).

230 Or, în speță, încălcarea a încetat la 10 august 2001, respectiv înaintea datei la care au avut loc primele verificări efectuate de Comisie, în speță, la 3 octombrie 2001. Prin urmare, astfel cum reiese din considerentul (432) al deciziei atacate, deși procesatorii au declarat că înțelegerea lor încetase să existe la această din urmă dată, Comisia a reținut-o pe prima drept data încetării încălcării, pentru motivul că „ultima probă" de care dispunea era o reuniune din 10 august 2001, menționată în considerentul (260)

al deciziei atacate. Prin urmare, respectiva încetare nu poate constitui o circumstanță atenuantă în vederea stabilirii cuantumului amenzii.

231 Trebuie adăugat că, deși Comisia considerase că încălcarea încetase în aceeași zi în care aceasta efectuase primele sale verificări, în mod cu totul întemeiat nu a reținut circumstanța invocată de reclamantă. Astfel, reducerea amenzii pentru încetarea unei încălcări de îndată ce intervine Comisia nu poate fi automată, ci depinde de o evaluare a împrejurărilor cauzei de către aceasta din urmă, în cadrul exercitării puterii sale de apreciere. În această privință, aplicarea punctului 3 a treia liniuță din liniile directoare în favoarea unei întreprinderi va fi întru totul adecvată într-o situație în care caracterul anticoncurențial al comportamentului în cauză nu este evident. În schimb, aplicarea acesteia ar fi mai puțin potrivită, în principiu, într-o situație în care comportamentul respectiv este în mod clar anticoncurențial, presupunând că a fost dovedit (Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Aristrain/Comisia, T-156/94, Rec., p. II-645, punctul 138, și Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctul 281).

232 Or, în speță, nu exista nicio îndoială cu privire la caracterul anticoncurențial al comportamentului reclamantei. Astfel, înțelegerea procesatorilor având ca obiect stabilirea prețurilor și împărțirea pieței [a se vedea considerentele (278)-(317) ale deciziei atacate] corespunde unui tip de încălcare clasică și deosebit de gravă [a se vedea considerentele (409)-(411) ale deciziei atacate] a dreptului concurenței și unui comportament a cărui ilegalitate a fost afirmată de Comisie în repetate rânduri de îndată ce aceasta a intervenit în materie. În plus, faptul că această înțelegere avea un aspect secret confirmă că reclamanta era pe deplin conștientă de caracterul ilicit al comportamentului său.

233 În replică, reclamanta invocă o critică nouă întemeiată pe faptul că Comisia nu a furnizat explicații, în decizia atacată, cu privire la motivele pentru care apreciase că nu trebuie să rețină pretinsa circumstanță atenuantă în cauză.

234 Pentru aceleași motive precum cele prezentate la punctul 182 de mai sus, este necesar să se considere că faptul că această critică a fost invocată de reclamantă pentru prima dată abia în replică nu are drept consecință că Tribunalul nu o poate examina în speță.

235 Totuși, această critică nu poate fi admisă.

236 Astfel, potrivit jurisprudenței, deși, în temeiul articolului 253 CE, Comisia are obligația să își motiveze deciziile prin menționarea elementelor de fapt de care depinde justificarea deciziei și considerațiile care au determinat-o să o adopte, această dispoziție nu impune luarea în discuție de către Comisie a tuturor aspectelor de fapt și de drept care ar fi fost analizate în cursul procedurii administrative (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia, 322/81, Rec., p. 3461, punctele 14 și 15, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Fiskeby Board/Comisia, T-319/94, Rec., p. II-1331, punctul 127). Astfel, s-a statuat deja că Comisia nu este obligată să adopte o poziție cu privire la elementele care sunt vădit nerelevante, nesemnificative sau în mod clar secundare (Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Corsica Ferries France/Comisia, T-349/03, Rec., p. II-2197, punctul 64). Aceeași soluție se aplică atunci când, precum în speță, poate fi înțeles cu ușurință motivul pentru care o circumstanță invocată de o reclamantă în cursul procedurii administrative nu poate fi calificată drept atenuantă (a se vedea în această privință punctele 229-232 de mai sus).

237 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că al treilea motiv trebuie respins ca nefondat și că, în consecință, nu este necesar să se acorde reclamantei o reducere suplimentară în temeiul circumstanțelor atenuante.

D — *Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea Comunicării privind cooperarea, precum și a principiilor proporționalității, protecției încrederii legitime și egalității de tratament*

1. *Argumentele părților*

238 Reclamanta susține că Comisia a încălcat Comunicarea privind cooperarea, precum și principiile proporționalității, protecției încrederii legitime și egalității de tratament prin faptul că i-a acordat, în temeiul secțiunii D alineatul (2) din această comunicare, o reducere a amenzii inferioară celei acordate WWTE, Cetarsa și Taes.

239 În primul rând, reclamanta consideră că Comisia nu poate justifica această diferență de tratament, susținând că a contestat anumite fapte descrise în comunicarea privind obiecțiunile, precum caracterul secret al acordurilor procesatorilor cu privire la prețuri.

240 *Primo*, în această privință, reclamanta susține că, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, s-a limitat să aducă lămuriri cu privire la anumite fapte prezentate în mod imprecis sau incorect în comunicarea privind obiecțiunile. În special, aceasta nu ar fi declarat niciodată că acordurile privind prețurile medii maxime încheiate de procesatori și acordurile privind prețurile medii maxime încheiate de reprezentanții producătorilor se neutralizau. În raportul său final, reclamanta adaugă că consilierul-auditor însuși a constatat că comunicarea privind obiecțiunile conținea anumite ambiguități și că lămuririle aduse de procesatori în răspunsul lor la această comunicare privind obiecțiunile, precum și în cadrul ședinței, permiseseră Comisiei să „clarifice orientarea" proiectului său de decizie asupra mai multor aspecte.

241 *Secundo*, reclamanta susține că, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, nu a contestat caracterul secret al acordurilor privind prețurile medii maxime „ca atare". Aceasta ar fi precizat pur și simplu că „rezultatul" negocierilor dintre procesatori, și anume prețul mediu maxim asupra căruia aceștia conveneau la începutul fiecărei campanii și pe care îl propuneau în cadrul negocierilor colective cu sindicatele agricole și cu grupurile de producători, era în mod necesar cunoscut de sectorul producției. Cu alte cuvinte, reclamanta precizează că „se referea la cunoașterea de către public a cuantumului prețului mediu de achiziție maxim convenit între procesatori la începutul anului care, odată propus în cadrul negocierilor privind prețurile cu [sindicatele agricole și grupurile de producători] drept cuantumul maxim la care procesatorii erau dispuși să cumpere tutunul, devenea în mod necesar un preț cunoscut public".

242 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia a efectuat o aplicare incorectă a Comunicării privind cooperarea și a încălcat principiul proporționalității.

243 *Primo*, în această privință, reclamanta arată că Comisia a omis în mod eronat să aplice în cazul său secțiunea D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea, pretinzând, în considerentul (454) al deciziei atacate, că acesta repusese în discuție în mod substanțial anumite fapte menționate în comunicarea privind obiecțiunile și refuzând, pentru acest motiv, să îi acorde o reducere a amenzii în temeiul acestei dispoziții.

244 *Secundo*, reclamanta susține că a cooperat în mod activ cu Comisia încă din momentul în care aceasta a efectuat verificările. Reclamanta precizează că informațiile și lămuririle pe care le-a furnizat Comisiei i-au permis acesteia din urmă să înțeleagă mai ușor funcționarea pieței și comportamentele particulare ale părților, precum și să clarifice anumite aspecte esențiale ale încălcării. Aceasta apreciază că Comisia ar fi trebuit să îi acorde, în consecință, în temeiul secțiunii D alineatul (2) prima liniuță din Comunicarea privind cooperarea, un procent de reducere a amenzii mai mare de 20 %.

245 În al treilea rând, reclamanta apreciază că avea dreptul să beneficieze de o reducere a amenzii identică cu cea aplicată Taes, respectiv de 40 %, întrucât aceasta nu a comunicat Comisiei informații a căror valoare să o depășească pe cea a informațiilor pe care le furnizase chiar ea.

246 Cu titlu subsidiar, reclamanta susține că ar fi trebuit să beneficieze, cel puțin, de același procent de reducere a amenzii ca și Cetarsa și WWTE, respectiv de 25 %, întrucât Comisia nu a înțeles bine lămuririle pe care le adusese cu privire la caracterul secret al acordurilor referitoare la prețurile medii.

247 Comisia consideră că cel de al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

248 În primul rând, Comisia contestă afirmația reclamantei potrivit căreia, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, aceasta s-a limitat să nuanțeze într-o anumită măsură situația de fapt prezentată în această comunicare. În realitate, reclamanta ar fi repus în discuție anumite aspecte importante ale situației de fapt în discuție. Mai concret, reclamanta ar fi negat caracterul secret al acordurilor privind prețul mediu de livrare (maxim) încheiate de procesatori și ar fi susținut poziția potrivit căreia aceste acorduri nu depășeau sfera celor încheiate de reprezentanții producătorilor.

249 În al doilea rând, Comisia susține că a aplicat în mod corect secțiunea D alineatul (2) din Comunicarea privind cooperarea și că nu a încălcat principiul proporționalității.

250 În al treilea rând, Comisia contestă că a încălcat principiul egalității de tratament prin faptul că a acordat Taes, Cetarsa și WWTE un procentaj de reducere a cuantumului amenzii care depășea procentajul de reducere acordat reclamantei. Comisia arată că informațiile care i-au fost comunicate de Taes i-au permis să stabilească în special participarea Deltafina la practicile restrictive în cauză și că reclamanta nu a prezentat

elemente noi pertinente, ci, în cel mai bun caz, „detalii referitoare la elemente deja cunoscute". Aceasta adaugă că Taes, Cetarsa și WWTE, spre deosebire de reclamantă, nu au negat caracterul secret al acordurilor privind prețul mediu de livrare (maxim) încheiate de procesatori. În sfârșit, Taes, spre deosebire de reclamantă, nu ar fi contestat anumite fapte prezentate în comunicarea privind obiecțiunile.

2. *Aprecierea Tribunalului*

251 Înainte de a examina diferitele argumente invocate de reclamantă, este necesar să se prezinte câteva considerații generale.

252 Trebuie amintit că Comisia dispune de o putere de apreciere largă în ceea ce privește metoda de calcul al amenzilor și, în această privință, poate să țină cont de elemente multiple, printre care figurează cooperarea întreprinderilor în cauză în cursul investigației realizate de serviciile acestei instituții. În această privință, Comisia dispune de o marjă de apreciere largă pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi, în special în raport cu contribuțiile altor întreprinderi (Hotărârea Curții din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctele 81 și 88).

253 Pentru a justifica reducerea cuantumului unei amenzi în temeiul cooperării, comportamentul unei întreprinderi trebuie să faciliteze sarcina Comisiei care constă în constatarea și în reprimarea încălcărilor normelor de concurență (a se vedea Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 110 de mai sus, punctul 499 și jurisprudența citată) și să dovedească un veritabil spirit de cooperare (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 99 de mai sus, punctele 395 și 396).

254 În comunicarea privind cooperarea, Comisia a definit condițiile în care întreprinderile care cooperează cu aceasta în cursul investigării unei înțelegeri pot fi scutite de amendă sau pot beneficia de o reducere a amenzii pe care ar fi trebuit să o plătească în lipsa unei astfel de cooperări [a se vedea secțiunea A alineatul (3) din Comunicarea privind cooperarea].

255 Secțiunea D din Comunicarea privind cooperarea, intitulat „Reducerea semnificativă a cuantumului amenzii", prevede următoarele:

„(1) În cazul în care o întreprindere cooperează fără a fi îndeplinite toate condițiile prevăzute în [secțiunile] B și C, aceasta beneficiază de o reducere de 10 %-50 % din cuantumul amenzii care i-ar fi fost aplicată în lipsa cooperării.

(2) Această situație se poate regăsi, printre altele, atunci când:

— înainte de transmiterea unei comunicări privind obiecțiunile, o întreprindere furnizează Comisiei informații, documente sau alte elemente de probă care contribuie la confirmarea existenței încălcării săvârșite;

— după primirea comunicării privind obiecțiunile, o întreprindere informează Comisia că nu contestă existența faptelor pe care Comisia își întemeiază incriminările."

256 În speță, este necesar să se arate că nu se contestă că, în conformitate cu ceea ce s-a constatat în considerentul (450) al deciziei atacate, reclamanta nu îndeplinea condițiile de aplicare a secțiunilor B și C din Comunicarea privind cooperarea, astfel încât comportamentul acesteia trebuia apreciat în raport cu secțiunea D din comunicarea menționată.

257 Diferitele argumente invocate de reclamantă în cadrul prezentului motiv pot fi regrupate în două aspecte. Primul aspect privește neaplicarea, în cazul reclamantei, a secțiunii D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea. Al doilea aspect vizează calitatea cooperării furnizate de reclamantă în comparație cu cea furnizată de Taes, de Cetarsa și de WWTE.

a) Cu privire la neaplicarea, în cazul reclamantei, a secțiunii D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea

258 În considerentul (454) al deciziei atacate, Comisia a acordat reclamantei o reducere a amenzii cu 20 % numai în temeiul primei liniuțe a secțiunii D alineatul (2) din Comunicarea privind cooperarea. Din coroborarea acestui considerent cu considerentul (453) al deciziei atacate rezultă că Comisia a refuzat să acorde reclamantei beneficiul celei de a doua liniuțe a aceleiași secțiuni, în pofida faptului că aceasta declarase în general că nu contesta existența faptelor pe care se întemeiau acuzațiile reținute împotriva sa, pentru două motive.

259 *Primo*, o afirmație a reclamantei nu ar corespunde realității situației de fapt, mai precis cea potrivit căreia acordurile procesatorilor privind prețurile medii de livrare (maxime), pe de o parte, și acordurile încheiate în același timp de producători și procesatori cu privire la prețurile medii minime pentru fiecare grup de producători, pe de altă parte, erau identice și că, în consecință, efectele anticoncurențiale potențiale ale comportamentului procesatorilor și producătorilor se neutralizau. În această privință, Comisia a făcut trimitere la paginile 18-45 din răspunsul reclamantei la comunicarea privind obiecțiunile.

260 Se impune constatarea că paginile menționate mai sus din răspunsul reclamantei la comunicarea privind obiecțiunile nu conțin o astfel de afirmație. De altfel, invitată, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, să identifice fragmentele din acest răspuns în care ar figura afirmația amintită, Comisia a admis că aceasta nu era formulată în mod expres în acest răspuns, dar că rezulta în mod implicit din anumite argumente invocate de reclamantă. Ca răspuns la o întrebare adresată de Tribunal în această privință, Comisia a reiterat această explicație în cadrul ședinței.

261 Chiar dacă presupunem că Comisia se poate întemeia pe o simplă afirmație implicită pentru a stabili existența unei contestări a existenței faptelor în sensul secțiunii D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea, în speță, nu se poate deduce din argumentele la care se referă Comisia că reclamanta susținea că cele două categorii de acorduri menționate la punctul 259 de mai sus erau identice și că, în consecință, efectele anticoncurențiale potențiale ale comportamentului procesatorilor și al producătorilor se neutralizau. Astfel, prin argumentele amintite, reclamanta intenționa numai să exprime punctul de vedere potrivit căruia, chiar dacă acordurile procesatorilor privind prețurile medii de livrare (maxime) nu ar fi existat, concurența nu ar fi fost perfectă pe piață, întrucât, în ceea ce le privește, sindicatele agricole și grupurile de producători stabileau de comun acord între ele prețuri medii de vânzare a tutunului brut pe care le negociau ulterior la nivel colectiv cu procesatorii. În orice caz, un astfel de punct de vedere referitor la efectele unei înțelegeri asupra pieței nu poate fi asimilat în mod rezonabil cu o contestare a „existenței faptelor" în sensul dispoziției citate anterior (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctul 366). Trebuie să se arate, printre altele, că, prin argumentele sale, reclamanta nu a contestat în niciun mod însăși existența acordurilor în cauză. Trebuie să se adauge că mai multe precizări aduse de reclamantă la paginile 18-45 din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile au fost luate în considerare în mod expres în decizia atacată [a se vedea în special considerentele (75), (82) și (201) ale deciziei atacate].

262 *Secundo*, reclamanta ar fi negat caracterul secret al acordurilor privind prețul mediu de livrare (maxim) încheiate de procesatori.

263 În această privință, se impune constatarea că, în răspunsul formulat la comunicarea privind obiecțiunile, reclamanta a susținut efectiv fără niciun fel de ambiguități un asemenea punct de vedere. Astfel, la pagina 8 din acest răspuns, reclamanta a declarat, printre altele, că „[procesatorii] nu adopta[seră] niciodată acorduri secrete privind prețurile medii în afara negocierilor colective organizate cu platforma de negociere a sectorului producției". Explicația pe care reclamanta urmărește să o dea cu privire la această declarație din înscrisurile sale (a se vedea punctul 241 de mai sus) se întemeiază pe o distincție pur artificială și nu poate fi convingătoare.

264 Întrucât declarația amintită nu corespunde nicidecum realității și faptul că înțelegerea procesatorilor presupunea un aspect secret care are o importanță semnificativă în economia deciziei atacate, Comisia a considerat, fără a săvârși o eroare vădită de apreciere, că, prin formularea acesteia, reclamanta contestase existența faptelor în sensul secțiunii D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea.

b) Cu privire la calitatea cooperării furnizate de reclamantă în comparație cu cea furnizată de Taes, de Cetarsa și de WWTE

265 În primul rând, reclamanta nu poate pretinde că ar fi trebuit să i se acorde, în temeiul secțiunii D alineatul (2) din Comunicarea privind cooperarea, același procent de reducere a amenzii precum cel acordat Taes.

266 Astfel, pe de o parte, în ceea ce privește aplicarea celei de a doua liniuțe a secțiunii D alineatul (2), Taes, spre deosebire de reclamantă, nu contestase în niciun mod existența faptelor.

267 Pe de altă parte, în ceea ce privește aplicarea primei liniuțe a secțiunii D alineatul (2), rezultă în mod clar din dosar că cooperarea furnizată de Taes era de o calitate și de o utilitate superioare celei furnizate de reclamantă. Astfel, informațiile furnizate de aceasta din urmă, deși utile, nu făceau decât să confirme sau să clarifice în mare parte elementele de care Comisia dispunea deja și, prin urmare, aveau numai o valoare adăugată scăzută, în timp ce Taes prezentase, în plus, elemente noi și decisive care au permis stabilirea răspunderii Deltafina la săvârșirea încălcării.

268 În acest context, reclamanta nu poate invoca în mod valabil – precum în cererea introductivă – răspunsurile pe care le-a dat la solicitările de informații pe care Comisia i le adresase în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17. Astfel, documentele furnizate Comisiei drept răspuns la o solicitare de informații sunt transmise în temeiul unei obligații legale și nu pot fi luate în considerare în temeiul Comunicării privind cooperarea, chiar dacă pot avea rolul de a stabili, împotriva întreprinderii care le-a furnizat sau împotriva unei alte întreprinderi, existența unui comportament anticoncurențial (Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, BASF și UCB/Comisia, T-101/05 și T-111/05, Rep., p. II-4949, punctul 111).

269 În al doilea rând, reclamanta nu mai poate solicita același procentaj de reducere a amenzii precum cel acordat Cetarsa și WWTE. Astfel, acestea din urmă, spre deosebire de reclamantă, nu negaseră caracterul secret al acordurilor privind prețul mediu de livrare (maxim) încheiate de procesatori. De asemenea, trebuie să se arate că, deși, în decizia atacată, Comisia reproșase Cetarsa și WWTE că au invocat, în răspunsul formulat la comunicarea privind obiecțiunile, aceeași afirmație reluată la punctul 259 de mai sus, totuși, ca și în prezenta cauză, Tribunalul a considerat, în cauzele în care

s-a pronunțat Hotărârea din 3 februarie 2011, Cetarsa/Comisia (T-33/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 271), și Hotărârea din 8 martie 2011, World Wide Tobacco España/Comisia (T-37/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 197), că, în aceste condiții, Comisia săvârșise o eroare vădită de apreciere.

270 Din cele de mai sus rezultă că al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat, cu excepția situației în care privește afirmația menționată la punctul 259 de mai sus, pe care Comisia a atribuit-o în mod eronat reclamantei.

E — *Cu privire la stabilirea cuantumului final al amenzii*

271 În aceste condiții, este de competența Tribunalului să stabilească o reducere adecvată. În temeiul competenței sale de fond, Tribunalul consideră că reclamantei trebuie să i se acorde în temeiul cooperării sale o reducere suplimentară de 5 %, pe lângă cea de 20 % deja acordată. Astfel, trebuie să se aplice o reducere de 25 % la cuantumul amenzii după aplicarea regulii plafonului de 10 % din cifra de afaceri, mai precis 3 240 000 de euro, ceea ce înseamnă stabilirea cuantumului final al amenzii aplicate la 2 430 000 de euro.

Cu privire la cheltuielile de judecată

272 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. În temeiul alineatului (3) primul paragraf din aceeași dispoziție, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată.

273 În speță, întrucât acțiunea a fost admisă în parte, se va face o apreciere justă a împrejurărilor cauzei dacă se hotărăște că reclamanta va suporta nouă zecimi din propriile cheltuieli de judecată și nouă zecimi din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie, aceasta din urmă suportând o zecime din propriile cheltuieli de judecată și o zecime din cheltuielile de judecată efectuate de reclamantă.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra)

declară și hotărăște:

1) Stabilește la 2 430 000 de euro cuantumul amenzii aplicate Agroexpansión, SA la articolul 3 din Decizia C(2004) 4030 final a Comisiei din 20 octombrie 2004 privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.238/B.2 – Tutun brut – Spania).

2) Respinge în rest acțiunea.

3) Agroexpansión suportă nouă zecimi din propriile cheltuieli de judecată și nouă zecimi din cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană, iar aceasta din urmă suportă o zecime din propriile cheltuieli de judecată și o zecime din cheltuielile de judecată efectuate de reclamantă.

Czúcz Labucka O'Higgins

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 12 octombrie 2011.

Cuprins

Istoricul cauzei ..... II - 7013

A — Reclamanta și procedura administrativă ..... II - 7013

B — Decizia atacată ..... II - 7016

C — Destinatarii deciziei atacate ..... II - 7018

D — Stabilirea cuantumului amenzilor ..... II - 7023

1. Cuantumul de plecare al amenzilor ..... II - 7024

2. Cuantumul de bază al amenzilor ..... II - 7027

3. Circumstanțe agravante și atenuante ..... II - 7028

4. Limita maximă a amenzii prevăzută la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 ..... II - 7029

5. Aplicarea Comunicării privind cooperarea ..... II - 7030

6. Cuantumul final al amenzilor ..... II - 7032

Procedura și concluziile părților ..... II - 7033

În drept ..... II - 7035

A — Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, a principiilor proporționalității și egalității de tratament, precum și pe nemotivare ..... II - 7036

1. Cu privire la primul aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității, în ceea ce privește existența unei răspunderi în solidar pentru plata amenzii ..... II - 7037

a) Argumentele părților ..... II - 7037

b) Aprecierea Tribunalului ..... II - 7044

Cu privire la criteriile utilizate de Comisie în decizia atacată pentru a stabili răspunderea pentru încălcarea săvârșită de filiala sa în sarcina unei societăți-mamă ..... II - 7048

Cu privire la existența unei entități economice unice constituite din reclamantă și din Dimon ..... II - 7054

— Cu privire la „rapoartele de activitate” și la „rapoartele de pe teren” .. II - 7055

— Cu privire la corespondența dintre reclamantă și Dimon ..... II - 7058

— Cu privire la argumentele invocate de reclamantă pentru a demonstra că acționa în mod autonom pe piață ..... II - 7064

2. Cu privire la al treilea aspect, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament și pe nemotivare ..... II - 7068

a) Argumentele părților ..... II - 7068

b) Aprecierea Tribunalului ..... II - 7069

3. Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității, în ceea ce privește consecințele întinderii răspunderii în solidar pentru plata amenzii II - 7071

a) Argumentele părților ..... II - 7071

b) Aprecierea Tribunalului ..... II - 7073

B — Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament ..... II - 7074

1. Argumentele părților ..... II - 7074

2. Aprecierea Tribunalului ..... II - 7076

C — Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime ..... II - 7081

1. Argumentele părților ..... II - 7081

2. Aprecierea Tribunalului ..... II - 7082

D — Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea Comunicării privind cooperarea, precum și a principiilor proporționalității, protecției încrederii legitime și egalității de tratament ..... II - 7086

1. Argumentele părților ..... II - 7086

2. Aprecierea Tribunalului ..... II - 7089

a) Cu privire la neaplicarea, în cazul reclamantei, a secțiunii D alineatul (2) a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea ..... II - 7091

b) Cu privire la calitatea cooperării furnizate de reclamantă în comparație cu cea furnizată de Taes, de Cetarsa și de WWTE ..... II - 7093

E — Cu privire la stabilirea cuantumului final al amenzii ..... II - 7095

Cu privire la cheltuielile de judecată ..... II - 7095